Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.

V.b.b.

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII. | Celovec, petek, 29. marec 1957 | Štev. 13 (778)

Ali je v pravni državi dopustno
preziranje Ustave in Vrhovnega sodišča?

V zmoti je bil, če je kdo pričakoval, da je z nedavnim načelnim sklepom Vrhovnega sodišča postala tudi za celovško sodišče končno jasna in obvezna tista določba člena 7 Državne pogodbe, ki pravi, da je v upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim ali mešanim prebivalstvom slovenski jezik dodatno k nemškemu dopuščen kot uradni jezik.

Čeprav je bilo že v vladni obrazložitvi k posameznim členom Državne pogodbe poudarjeno, da je določilo o slovenščini kot uradnem jeziku neposredno izvršno in da ne potrebuje več posebne izvedbene zakonodaje, so pri celovškem sodišču vedno našli izgovor, da jezikovnega določila ne morejo upoštevati, dokler ničlena 7 in razsodbe Vrhovnega sodišča, majo navodila oziroma dokler ni izšel tozadevni izvedbeni zakon. Svojega odklonilnega stališča do uradnega slovenskega jezika pa bistveno niso spremenili niti potem, ko je bilo z razsodbo Vrhovnega sodišča znova jasno potrjeno, da imajo pripadniki slovenske manjšine na podlagi neposredno uporabne določbe člena 7 pravico do neposrednega stika s sodiščem v slovenskem uradnem jeziku brez pritegnitve tolmača.

V našem poročilu o nedavnem primeru, ko sta dve priči slovenske narodnosti predlagali celovškemu sodišču zaslišanje v slovenskem uradnem jeziku in jima je bilo povedano, da bo o tem predlogu razsodil senat celovškega deželnega sodišča, smo izrazili vtis, da celovško sodišče še dvomi v pravilnost jezikovne razsodbe Vrhovnega sodišča. Sedaj, po tozadevni razsodbi senata pa se je izkazalo, da se celovško deželno sodišče v bistvenih točkah sploh ne strinja z razsodbo Vrhovnega sodišča. Medtem ko je celovško deželno sodišče še lani trdilo, da je za veljavnost jezikovnega določila v členu 7 § 3 Državne pogodbe potrebna posebna izvedbena zakonodaja, je sedaj sicer priznalo sklep Vrhovnega sodišča, da to ni potrebno, mimo tega pa čisto po svoje razlaga, da se jezikovno določilo v Državni pogodbi nanaša samo na takšna sodišča ali urade, ki se raztezajo na okoliš posameznega okraja, ne pa na vso deželo. Zlasti pa se ne strinja z odločbo Vrhovnega sodišča, da jezikovno vprašanje ne spada v območje judikature, marveč je stvar justične uprave. Do posebno čudne razlage pa se je celovško deželno sodišče povzpelo s trditvijo, da je za oceno interesov prič brezpomembno, ali govorijo s sodnikom neposredno ali s posredovanjem tolmača.

Čudovito, kaj vse razberejo pravno verzirani celovški sodniki iz jasnega določila da je tudi slovenščina uradni jezik. Mar potemtakem tudi nemško govoreče priče nimajo pravice do uporabe nemščine kot uradnega jezika? Mar so priče ostanek srednjeveške brezpravne raje, ki ni poznala ustavnih pravic?

Neštetokrat slišimo, da smo pravna država. S paragrafsko navlako manj obremenjeni ljudje pa dobivajo vtis, da se značaj te pravne države le prečestokrat odraža tudi v spretnosti maličenja in zavijanja pravnih predpisov po trenutnih potrebah in političnih vidikih, kar vsekakor pri državljanih, ki imajo zdrav smisel za zakonitost in pravico, ne utrjuje zaupanja v neoporečnost našega sodstva. Za utrditev državljanske zavesti in ugleda države pa je to vse prej kot koristno.

Celovško deželno sodišče je s svojo najnovejšo negativno jezikovno razsodbo vsekakor dokazalo, da je mogoče Državno pogodbo tudi drugače razlagati in prezirati razsodbo Vrhovnega sodišča. Kleine Zeitung, Südmarka in Heimatdienst se lahko veselijo, da je njihova tozadevna pobuda v Celovcu uspela. Koroški Slovenci pa se seveda s tako razlago ne bomo zadovoljili.

Egipt prevladuje pri ureditvi sueškega vprašanja

Generalni sekretar Organizacije združenih narodov Hammarskjöld je zaključil svoje razgovore z egiptskim predsednikom Naserjem ter drugimi predstavniki Egipta, s katerimi je skušal najti rešitev sueškega vprašanja za bodoče. S trenutkom, ko je sueški prekop spet uporaben za ladijski promet, so se prizadete dežele namreč znašle pred vprašanjem, kako in komu naj plačujejo pristojbino za plovbo, kajti medsebojni spor, ki se je začel po podržavljenju prekopa, tudi s sueško vojno ni našel obojestransko priznane rešitve.

Po razgovorih med predstavniki Egipta in sekretarjem OZN poudarjajo, da so v glavnem prevladala načela, ki jih je od vsega početka zastopal predsednik Naser. Domenili so se namreč, da bo pristojbine za plovbo treba v celoti plačevati Egiptu, ki pa bo le 25 odstotkov dohodkov uporabil za vzdrževanje prekopa in 5 odstotkov za morebitno odškodnino bivšim lastnikom sueške družbe.

V koliko bo ta sporazum postal dejstvo, je seveda odvisno še od nadaljnjega razvoja, kajti v angleških in francoskih krogih nikakor niso navdušeni za take vrste rešitev. Razumljivo, saj bi se potem izkazalo, da je bila njihova lanskoletna oborožena pustolovščina v Egiptu brez vsakega uspeha, čeprav jih je stala težke milijarde.

Na Bermudih so obnovili staro prijateljstvo

Tridnevni anglo-ameriški razgovori na Bermudih so se končali brez posebnega presenečenja in so se Eisenhower in Dulles ter Mac Millan in Lloyd spet razšli, ne da bi poprej sklenili kakršne koli formalne sporazume.

V poročilu, ki so ga objavili po zaključku konference, so sicer poudarili, da so zelo zadovoljni s sadovi konference, vendar hkrati tudi priznavajo, da niso bili doseženi sporazumi v vseh vprašanjih in da bo treba počakati še več mesecev, preden bo vsa težina sklepov te konference postala politika.

Izgleda, da so se ameriški in angleški državniki še najbolj razumeli na področju oborožitvenih in obrambnih vprašanj, kajti tozadevno so prišli do konkretnih sporazumov, po katerih bo nudila Amerika Angležem izdatno podporo v obliki modernega atomskega orožja in raketnih izstrelkov. Obe državi sta ugotovili soglasnost, da za zdaj ne nameravata opustiti poskusov z atomskim orožjem, potrdili pa sta tudi svoj namen, da »podpreta pravico nemškega naroda do skorajšnje združitve v miru in svobodi«.

Obratno pa so bila nasprotja glede politike na Bližnjem vzhodu očitno tako velika, da jih niso mogli spraviti v skupen okvir. Tolažijo se z verjetnostjo, da se bosta obe državi končno le še znašli na skupni politični črti za Bližnji vzhod, kakor se je o tem izrazil ameriški zunanji minister Dulles. Brez soglasnosti so se razšli tudi pri vprašanju trgovinskih vezi z LR Kitajsko in nerešen je ostal problem Afrike.

Naj bo rezultat razgovorov na Bermudih tak ali drugačen, eno drži: med Ameriko in Anglijo je bilo spet vzpostavljeno staro medsebojno zaupanje in prijateljstvo, ki je utrpelo precejšnjo škodo ob lanskem napadu angleških, francoskih in izraelskih čet na Egipt.

Odzivi na bermudsko konferenco so razumljivo deljeni. Največje navdušenje kažejo v Londonu, kjer ob dejstvu, da so se spet sprijateljili z ZDA, kaj lahko pozabljajo, da se je Mac Millan moral ukloniti ameriškemu stališču glede Bližnjega vzhoda, kjer da se morajo spori reševati v smislu OZN, ne pa z oboroženo silo. Tudi Francozi so »zelo zadovoljni« s potekom konference, ker da je pokazala soglasnost v glavnih svetovnih vprašanjih med obema največjima zaveznikoma Francije. Zato pa so sadovi sestanka na Bermudih izzvali znatno manjše navdušenje med arabskimi narodi, ki zlasti obsojajo namero Amerike, da bi se priključila bagdadskemu paktu. Prav tako pa očitajo ameriškim in angleškim državnikom, da so na konferenci popolnoma zanemarili arabske pravice in da pomeni objavljeno poročilo nadaljevanje politike, usmerjene na razbijanje arabske enotnosti.

Odgovor deželnega glavarja Slovenski prosvetni zvezi

Že v predzadnji številki našega lista smo v zvezi z načrti za nameravano preureditev in večjo centralizacijo avstrijskega radia objavili pismo, ki ga je Slovenska prosvetna zveza poslala deželnemu glavarju Wedenigu. Na to pismo je deželni glavar poslala odgovor v pismu z dne 20. 3. 1957, štev. LH - 20/5/1957. Nemškemu tekstu je bil priložen tudi slovenski prevod, ki se glasi:

K Vaši vlogi z dne 13. 3. 1957 v zvezi s preureditvijo radia v Avstriji sporočam, da je dežela Koroška že večkrat apelirala na zvezno vlado ter branila interese dežele.

Deželna vlada bi zelo obžalovala, ako bi se kulturne zadeve dežele zaradi preureditve ne upoštevale.

Osebno sem mnenja, da se mora tudi Slovenska prosvetna zveza upoštevati v okviru koroškega sporeda pri oddajah za slovensko govoreče prebivalstvo.

Ker se tudi ostale zvezne dežele nikakor ne strinjajo s preusmeritvijo po zvezi, lahko pričakujemo, da skupno nastopanje deželá ne bo ostalo brezuspešno.

Vzemite, prosim, to na znanje!

Deželni glavar:
Ferdinand Wedenig l. r.

Socialistični kandidat dr. Schärf na Koroškem

Medtem ko bo skupni prezidentski kandidat ÖVP in FPÖ, profesor dr. Denk, danes nastopil svojo volilno propagandistično pot po državi, je kandidat Socialistične stranke, vicekancler dr. Schärf, storil to že konec minulega tedna. Svoja zborovanja je začel na Koroškem, kjer se je od sobote do ponedeljka ustavil v okrog 40 krajih in mestih, med njimi tudi v nekaterih v Rožu in Zilji.

Kakor kaže je dr. Schärf polagal na Koroškem prvenstveno važnost na to, da bi pridobil pri prezidentskih volitvah čim več glasov tudi iz vrst nacionalno in liberalno poudarjenih volivcev in je verjetno zato v svojih govorih obravnaval predvsem tista zgodovinska obdobja, ko je bilo vprašanje koroških meja še odprto. Kot dolgoleten koalicijski politik vajen taktiziranja je očitno računal, da imajo te stvari v deželi z razmeroma še močnimi nacionalističnimi ostanki in tendencami še privlačno silo, dasi ne sodijo baš med aktualnosti v zvezi s prezidentskimi volitvami.

Za utemeljitev svoje kandidature pa je dr. Schärf dejal, da bo v primeru njegove izvolitve zastavil ves svoj politični in osebni vpliv v tej smeri, da bo iskal to kar združuje avstrijsko ljudstvo in da bo vodil pozitivne sile iz vseh taborov do skupnosti v dobrobit ljudstva in države.

V naknadnem radio-intervjuju o vprašanjih gospodarskega razvoja južne Koroške je dr. Schärf omenil, da je v primeri z ostalim avstrijskim ozemljem močno zaostala, ker da je bilo zaradi negotovosti meje mnogo premalo investiranega in so tudi ERP sredstva le pičlo pritekala. Dejal je, da načrt koroške deželne vlade za gospodarski razvoj dežele sicer presega zmogljivost države, da pa bo le potrebno bolj upoštevati želje Koroške in omogočiti zares velikopotezne investicije.

Prenehati je treba z atomskimi poskusi

Predvsem prebivalci pacifiških otokov, kjer so se vrstili že nešteti poskusi z atomskim in vodikovim orožjem, so na lastni koži opazili in občutili kvarne posledice, ki jih povzročajo taka preizkušanja nevarnega jedrskega orožja. Tako atomsko orožje za Japonce ni bilo škodljivo le takrat, ko so tik pred koncem zadnje vojne odvrgli nad japonskim ozemljem prve atomske bombe, marveč tudi še večkrat pozneje, ko so v bližnji ali daljni okolici preizkušali te vrste orožje. Zato je razumljivo, da je odpor proti nadaljevanju z atomskimi poskusi med Japonci posebno velik in je prišlo ravno v zadnjem času do odločnih protiakcij, ker so Angleži spet napovedali celo vrsto poskusov na tako imenovanih Božičnih otokih.

Japonsko državno vodstvo je pred nedavnim sklenilo oster korak pri OZN in pri vseh velesilah proti nadaljnjim atomskim poskusom, posamezne japonske organizacije pa bi najraje s silo preprečile nadaljnje preizkušanje atomskega in vodikovega orožja. Nekatere žrtve prvega atomskega napada na Japonsko so iz istega vzroka začele gladovno stavko. Protesti proti takim poskusom pa se vedno bolj pogosto pojavljajo tudi v ostalem svetu.

V tej zvezi je nedvomno zanimivo najnovejše stališče Sovjetske zveze, kajti govornik sovjetskega zunanjega ministrstva Iljičev je pred dnevi izjavil, da je sovjetska vlada pripravljena na razgovore z zapadnimi silami, ki razpolagajo z atomskim in jedrskim orožjem. Dejal je, da je SZ za to, da bi bili poskusi z atomskim in jedrskim orožjem popolnoma prepovedani, ker človeštvu škodujejo, čeprav so pod mednarodnim nadzorstvom. Na drugi strani pa so se ameriški in angleški državniki pri svojih razgovorih na Bermudih sporazumeli, da bodo z atomskimi poskusi nadaljevali tudi v bodoče in so pripravljeni na omejitev le v tem smislu, da bi poskusom prisostvovalo omejeno število mednarodnih opazovalcev.

Jugopres ugotavlja:

Pravice manjšin v Avstriji še niso uresničene

Informativni bilten, ki ga izdaja poluradni »Jugopres« v Beogradu, je pod gornjim naslovom objavil te dni naslednji sestavek svojega zunanjepolitičnega komentatorja:

Jugoslovanska javnost z veliko pozornostjo in zanimanjem spremlja napore in borbo koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov za demokratične pravice ter izraža pričakovanje, da bodo avstrijske oblasti podvzele odgovarjajoče ukrepe za uresničenje in zaščito pravic teh manjšin v smislu Državne pogodbe.

Kmalu potečeta dve leti odkar je bila podpisana Državna pogodba, toda avstrijska vlada še ni podvzela potrebnih ukrepov za izvedbo člena 7 te pogodbe, s katerim so določene in zajamčene pravice slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji. Vsa dosedanja prizadevanja predstavnikov koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov pri avstrijski vladi v zvezi s tem vprašanjem so ostala brez uspeha. Posebni komite, ki ga je postavila avstrijska vlada za izvedbo člena 7, še ni prišel preko pripravljalnih razgovorov.

Iz teh razlogov so se predstavniki koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov skupno obrnili še 15. januarja na veleposlanike štirih velesil kot podpisnic Državne pogodbe in jih zaprosili, da v skladu s členom 34 Državne pogodbe podvzamejo primerne korake pri avstrijski vladi za izvedbo člena 7 Državne pogodbe. To pismo je bilo v prepisu dostavljeno tudi avstrijski vladi.

S členom 7 Državne pogodbe je pripadnikom slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji zajamčena enakopravnost z vsemi ostalimi avstrijskimi državljani, vključno pravica do lastnih organizacij, zborovanj in tiska v lastnem jeziku. Pravtako pritiče Hrvatom in Slovencem pravica do osnovnega pouka v svojem lastnem jeziku, do sorazmernega števila lastnih srednjih šol, nadalje do uporabe svojega jezika kot uradnega jezika poleg nemščine v upravi in sodstvu na področjih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvatskim ali mešanim prebivalstvom. Z Državno pogodbo je predvidena namestitev dvojezičnih topografskih označb in napisov na teh področjih ter udeležba pripadnikov manjšine v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah in organih teh področij pod enakimi pogoji kakor za ostale avstrijske državljane. Po členu 6 Državne pogodbe je Avstrija dolžna, da podvzame potrebne ukrepe za zavarovanje teh pravic in da ne izvaja tozadevno nobene diskriminacije.

Toda, tudi ob številnih intervencijah predstavnikov manjšin avstrijska vlada do sedaj ni izpolnila obljub, ki jih je dala v tem pogledu. Nasprotno, vsako akcijo koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov za uresničitev njihovih pravic spremljajo napadi raznih šovinističnih elementov, ki jih podpira del avstrijskega tiska.

Slovenska in hrvatska manjšina v Avstriji označuje to gonjo kot izraz prizadevanja gotovih krogov v Avstriji, da bi se nadaljevalo s procesom raznarodovanja in ponemčevanja, ki so ga v preteklosti načrtno izvajali. V tej luči gledajo Slovenci in Hrvati tudi na sam način določanja narodnosti ob ljudskih štetjih ko se kot kriterij jemlje občevalni jezik in pripadnost kulturnemu krogu, ne pa materinski jezik. Če se k temu doda, da je bil izvajan na manjšine pritisk, tedaj je jasno, da podatki avstrijske statistične službe o številu Slovencev oziroma Hrvatov niso niti približno točni.

Po drugi strani pa igra tudi Cerkev na Koroškem odrejeno ponemčevalno vlogo. Iz podatkov škofijskega ordinariata v Celovcu je razvidno, da se je leta 1922 uporabljal na Koroškem od 130 župnij na 79 farah samo slovenski jezik pri cerkvenih pridigah, toda 1952 jih je bilo samo še 45. V istem obdobju se je število nemških far povečalo na tem ozemlju od 27 na 50.

Kljub določilom Državne pogodbe, ki zabranjujejo dejavnost organizacij s ciljem, da odvzamejo hrvatskemu in slovenskemu prebivalstvu njegove pravice, delujejo na Koroškem in Štajerskem organizacije, katerih dejavnost je predvsem naperjena na osporavanje pravic jugoslovanskih manjšin. Napadom, ki jih te organizacije usmerjajo proti pravicam manjšin, nudi vidno podporo tudi del avstrijskega tiska.

To pojačano rovarjenje šovinističnih organizacij proti izvedbi, določil Državne pogodbe, nanašajočih se na pravice manjšin, se posebno opaža na Koroškem. V napadih prednjačijo organizacije kot »Kärntner Schulverein Südmark« in »Alpenländischer Kulturverband«. Šovinistični elementi gredo tako daleč, da so ponoči 1. marca odstranili in odnesli dvojezične table s sedeža Zveze slovenskih organizacij, Slovenske prosvetne zveze, uredništva in uprave »Slovenskega vestnika« in nekih drugih slovenskih ustanov na Koroškem.

Pripadniki slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji poudarjajo, da ti napadi, preračunani na osporavanje njihovih najosnovnejših manjšinskih pravic in na ogrožanje kot manjšine, škodujejo tudi Avstriji kot državi. Kajti nemogoče je — tako poudarjajo — da bi se napad na osnovne demokratične pravice enega dela ali ene skupine državljanov ne odrazil negativno na splošnodemokratične pridobitve dotične dežele. Zato koroški Slovenci in gradiščanski Hrvati upravičeno pričakujejo, da bodo njihovo borbo podprle vse demokratične sile Avstrije in da bo kmalu prišlo do uresničitve manjšinskih pravic, zajamčenih z Državno pogodbo.

Marsikaj je narobe . . .

Uradno se navadno poudarja — posebno, če je namenjeno za ušesa tujine —, da je bila Avstrija prva žrtev Hitlerjeve napadalnosti in da je treba udeležbo Avstrijcev pri vojnih pohodih tretjega rajha proti miroljubnim narodom širom Evrope vrednotiti le kot posledico nasilja, ki je poteptalo svobodo in samostojnost naše države.

Nedvomno je res, da mnogi Avstrijci niso radi oblekli nemške uniforme in da bi raje ne bili sodelovali pri podjarmljanju in pustošenju tujih držav. Vendar se najdejo tudi taki, ki so še danes ponosni na to, da so bili z dušo in srcem pri tem nečastnem poslu. Ti se še vedno štejejo za nekake junake in se v tem duhu izživljajo v raznih vojaških zvezah, kjer radi slavijo tisto minulost, ki je pomenila za napadene svobodoljubne narode vrhunec gorja in trpljenja.

Ena teh vojaških zvez bo čez teden dni v Celovcu slavila 17. obletnico Hitlerjevega napada na Narvik in s tem na samostojnost norveškega ljudstva. Propagator tega slavja, ÖVP-jevski deželnozborski poslanec Walter Fritz poveličuje v celovški Volkszeitung ta pohod in njegovo nalogo kot »smelo morsko plovbo v Narvik«, bivši avstrijsko-koroški infanterijski regiment 7 pa spravlja v neposredno sorodstvo s hitlerjevskim Gebirgsjägerregimentom 139. Med tremi bivšimi generali bo pokrovitelj in govornik na slavju tudi komandant pohoda na Narvik, general nacistične vojske Windisch, ki ga tudi Jugoslovani nimajo v najboljšem spominu, saj so ga obsodili na smrt in ga šele Dunaju na ljubo pomilostili in izpustili iz ujetništva.

Celovške proslave nacističnega pohoda na Norveško se bo udeležil — kakor napoveduje Volkszeitung — tudi vojni minister naše demokratične in nevtralne države Ferdinand Graf. Če nič kaj bolj dvomljivega, mar naj bo to izraz zahvale Norvežanom za povojno pomoč, ki so jo izkazovali naši državi, ko je bila po zaslugi nacizma vsa v bedi in ruševinah?

Za udeležence proslave 17. obletnice pohoda na Narvik je na sporedu tudi spominska maša in odkritje spominske plošče v celovški farni cerkvi. Kakor znano, celovško škofijstvo pred enajstimi leti ni dovolilo maše zadušnice v čast slovenskih žrtev nacizma, ki so umrle v nemških izseljeniških taboriščih. In to kljub nauku, da smo pred bogom vsi enaki in da je treba ljubiti svojega bližnjega.

Pravzaprav droben dogodek, ki pa odseva kaj čudno zamotanost današnje stvarnosti pri nas. Človeku se zdi, da so pojmi kot so: žrtev nacizma, smelost in junaštvo, demokracija, nevtralnost, svoboda narodov pa tudi enakost pred bogom in ljubezen do bližnjega postavljeni na glavo. Kdor ob takih in podobnih priložnostih razpleta ozadja in razmišlja o ciljih, se bo težko ubranil vtisa, da je marsikaj narobe v naši deželici.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Svetovna proizvodnja volne

Leta 1956 je znašala svetovna proizvodnja volne dva milijona in 200.000 ton ali nekoliko več kot tri četrt kilograma na vsakega zemljana. Najznatnejša je proizvodnja volne v Avstraliji, kjer je znašala 680.000 ton ali 45.000 ton več, kakor leto poprej. Znatno se je proizvodnja volne dvignila tudi v Argentini in Sovjetski zvezi, ki je zvišala proizvodnjo volne kar za 50 odstotkov v primeri z letom 1950. Proizvodnja volne je v SZ dosegla 235.000 ton ali več kot en kilogram na vsakega prebivalca.

Zanimivi statistični podatki

Kakor pravi statistično poročilo OZN, so bile v prvih devetih mesecih lanskega leta ZDA na prvem mestu v izvozu kapitalnih dobrin, katerega vrednost je znašala 3,6 milijarde dolarjev. Na drugem mestu je Velika britanija z dvema milijardama dolarjev, tretja pa Zahodna Nemčija z 1,6 milijarde dolarjev. V gradnji trgovinskih ladij je na prvem mestu Japonska z 1,7 milijona ton, druga je Velika Britanija z 1,3 milijona ton, na tretjem mestu pa so ZDA. V proizvodnji avtomobilov so ZDA še nadalje na prvem mestu, druga je Velika Britanija, tretja pa Zahodna Nemčija, ki je lani prvič prekoračila normo proizvodnje avtomobilov in jih proizvedla nad en milijon.

Avstrijska trgovina z Indijo

Po avstrijski zunanjetrgovinski statistiki je znašala trgovina z Indijo lani vrednost 357,4 milijona šilingov, leta 1955 pa 267 milijonov, kar predstavlja prirastek za 33,6 odstotka v enem letu. Trgovina z Indijo se je povečala predvsem na račun večjega izvoza celuloze v to azijsko državo. Izvoz strojev v Indijo se v tem času ni povečal, nekoliko pa je nazadoval izvoz papirja. Izvoz bi bil lahko še nekoliko večji, če ne bi v zadnjih dveh mesecih lanskega leta prišlo do zastoja v izvozu zaradi anglo-francosko-izraelske agresije proti Egiptu, ki je imela za posledico ukinitev prometa po Sueškem prekopu zaradi porušenih pristaniških naprav in potopljenih ladij v kanalu.

Iz Indije pa smo v preteklem letu nekoliko manj uvozili. Medtem ko smo leta 1955 uvozili različnega blaga v vrednosti 124,6 milijona šilingov, je uvoz lani znašal le 71,8 milijona šilingov. Eksportni presežek z Indijo, ki je leta 1955 znašal 142,8 milijona šilingov, je leta 1956 narastel na 285,6 milijona šilingov. Zunanjetrgovinski presežek je bil večji edino še v trgovini z Italijo, v trgovini s prekomorskimi državami pa vodi v tem oziru Indija.

Ker je Indija za letos nekoliko omejila uvoz in so bili v državi izdani ukrepi zaradi zmanjšanja deviz, je pričakovati nekaj sprememb tudi v trgovinskih odnosih med Avstrijo in Indijo. V koliko bo to prišlo do izraza, še ni mogoče oceniti.

PO ŠIRNEM SVETU

London. — Vodja opozicijske laburistične stranke Hugh Gaitskell je v govoru v Wellingtonu zahteval, naj londonska vlada dovoli etnarhu Makariosu vrnitev na Ciper in naj se začne z njim nemudoma pogajati o ureditvi ciprskega vprašanja. Gaitskell je poudaril, da britanska vlada napak ravna, ker na ljubo svojemu ugledu zahteva, naj etnarh Makarios najprej obsodi uporabo sile na Cipru.

New York. — Zahodnonemški zunanji minister von Brentano je v torek prispel v Indijo, kjer bo ostal do nedelje. Von Brentano vodi razgovore s predsednikom in podpredsednikom republike, kakor tudi z ministrskim predsednikom Nehrujem, ministrom za trgovino, industrijo in finance.

Pariz. — V več francoskih mestih je prebivalstvo organiziralo demonstracije proti imenovanju nemškega generala Speidla za vrhovnega poveljnika oboroženih sil Atlantskega pakta v Srednji Evropi. Demonstracije je močno podprla tudi komunistična stranka Francije.

Washington. — Predsednik ZDA Eisenhower je zahteval od senata, naj nemudoma odobri statut mednarodne agencije za atomsko energijo. Eisenhower pravi, da pomeni ta ustanova, za katere ustanovitev se je lani izreklo 80 dežel, ugodno možnost za izboljšanje blaginje po vsem svetu. Zagotovila bo miroljubno sodelovanje med narodi in omogočila, da se bodo razvili razni načrti o izkoriščanju atomske energije v miroljubne namene.

New York. — Grški delegat v OZN Palamas je poslal generalnemu sekretarju OZN noto, v kateri mu sporoča sklep svoje vlade, da zavrača britanski predlog, naj bi generalni sekretar Atlantske zveze lord Ismay posredoval v ciprskem vprašanju. Grška vlada pravi, da nikakor ne more privoliti v to, da bi se o Cipru razgovarjali brez predstavnikov ciprskega ljudstva.

Rangun. — Med Združenimi državami in Burmo so podpisali sporazum, na podlagi katerega bo dala ameriška banka za izvoz in uvoz Burmi posojilo za gospodarski razvoj v znesku 42,3 milijona dolarjev. Od tega bo dobila Burma 17,3 milijona dolarjev v domači valuti s prodajo ameriških poljedelskih produktov. Posojilo bo Burma vrnila v 40 letih, in sicer v dolarjih ali pa v svoji valuti, s triodstotnimi obrestmi.

London. — Britanski minister za preskrbo je izjavil, da bo morala Velika Britanija razvrednotiti funt, če bo zaradi sedanjih stavk pritisk na funt še nadalje trajal. To pa bi imelo lahko zelo težke posledice za britansko gospodarstvo, kajti tuje države bi lahko odtegnile svoj denar iz Velike Britanije.

Moskva. — V Moskvi so se začeli sovjetsko-madžarski partijski in vladni razgovori. Na tiskovni konferenci je načelnik oddelka za tisk v sovjetskem zunanjem ministrstvu Iljičev povedal novinarjem, da madžarska vlada po izjavi predsednika Kadarja še nadalje potrebuje sovjetsko pomoč.

Kairo. — V Egiptu pripravljajo načrte za desetletni gospodarski razvoj države. V tem obdobju naj bi se narodni dohodek povečal od 900 milijonov na milijardo in 540 milijonov egiptovskih funtov, dohodek prebivalca pa od 29 na 52 funtov na leto. Za finansiranje 10-letnega načrta bodo uporabili prihranke zasebnikov ter sredstva egiptovskih bank in zavarovalnih družb.

Bonn. — Obrambno ministrstvo je objavilo, da bodo letos v Zahodni Nemčiji vojaški manevri. To bodo prvi manevri po 18 letih. Začeli se bodo, kakor hitro bodo pehotne divizije dosegle 80 % svoje moči. Zahodnonemška vojska šteje sedaj 90.000 vojakov. Do konca leta bi jih imela 120.000, vštevši tudi dve oklopni diviziji. Leta 1961 naj bi imela Zahodna Nemčija po mednarodnem sporazumu 350.000 vojakov.

Bližnji vzhod na področju šolstva

(Nadaljevanje in konec)

JORDAN

Šolska obveznost traja od 7. do 14. leta. Sedemrazredna osnovna šola je razdeljena v nižjo stopnjo s 5 razredi in višjo stopnjo z 2 razredoma. Mestne osnovne šole so ali popolne 7-razredne ali tudi samo 5-razredne, medtem ko so vaške praviloma samo 4-razredne.

Srednja šola je 4-letna in obsega 2 stopnji po 2 razredi. Vzporedna z njo je tehnična šola, ki je kombinacija splošne izobrazbe s praktično vzgojo v kovinski ali lesni stroki. Ker doma nimajo višjega šolstva, odhajajo na študij v Egipt, Libanon in druge dežele.

Za šolanje učiteljev nimajo posebnih učiteljišč. Učitelji srednjih šol diplomirajo na tujih univerzah. Službena doba učiteljev traja 25 let.

SAUDSKA ARABIJA

Šolanje ni obvezno. Minimalno število za ustanovitev osnovne šole je 60 učencev. Pouk v osnovnih šolah traja 6 let, vstopijo pa otroci v šolo s 6. letom starosti.

Po končani osnovni šoli se dijaki lahko vpišejo v srednjo šolo, ki traja prav tako 6 let. Glavni namen teh šol je priprava dijakov za študij na inozemskih univerzah. Druga vrsta srednjih šol so učiteljišča za vzgojo učiteljev osnovnih šol. Sem spadajo tudi tehnične šole za vzgojo tehničnih strokovnjakov. Učni programi vseh teh šol pa še niso ustaljeni.

V Arabiji se mnogo trudijo za izgradnjo novih, sodobno opremljenih šolskih poslopij ter za izboljšanje položaja učiteljev. Hkrati stremijo za izboljšanjem učnih programov in metod, za aktivnim sodelovanjem dijakov pri pouku, za približanjem šolskega sistema potrebam dežele, za uvedbo obvezne telesne vzgoje v vse vrste šol, za ustanavljanjem otroških vrtcev in končno za ustanovitvijo lastne univerze. S temi nalogami želijo doseči preporod dežele, ki je po svojem kulturnem stanju v resnici med najbolj zaostalimi v svetu.

SIRIJA

Osnovna vzgoja je obvezna in brezplačna. Vse osnovne šole poučujejo po istem učnem programu. Sprejemajo otroke s 6.letom starosti, pouk pa traja v njih 5 let. Splošna osnovna šola daje otrokom temelje kulture ter jih razvija intelektualno, moralno in fizično ter vzbuja državljansko zavest. Šola za sirote ima isti namen, le da učijo otroke še določenih spretnosti ali obrti. Kmetijske osnovne šole v kmečkih področjih so podobne splošnim osnovnim šolam, le da vsebuje predmetnik četrtega in petega razreda teoretično in praktično kmetijstvo. Osnovne šole nomadskih plemen zagotavljajo znanje, prilagojeno potrebam puščavskega življenja. Poleg navedenih so še 4-letne osnovne šole, ki izobražujejo mladino malih vasi.

Srednješolska in strokovna vzgoja je brezplačna v državnih šolah. Splošne srednje šole imajo 2 stopnji, vmesno in pripravljalno. 4-letna vmesna šola nudi dijakom splošno izobrazbo, 2-letna pripravljalna šola pa pripravlja dijake za študij na univerzi.

Poklicne šole so razdeljene na podoben način na dve s topnji. Imajo tehnične, trgovske in kmetijske šole za fante in dekleta. Poleg strokovnih predmetov poučujejo v njih tudi predmete splošne izobrazbe. Po končanem šolanju se dijaki lahko vpišejo na višje tehnične šole ali se zaposlijo kot izučeni tehniki. Dijaki trgovske šole pa morejo nadaljevati študij na višjih šolah ali se zaposlijo na ustreznih službenih mestih v upravi ali gospodarstvu.

Učiteljišče je razdeljeno na dve vrsti: za izobraževanje učiteljev in učiteljic na raznih vrstah osnovnih šol in posebna učiteljišča za izobraževanje učiteljev kmetijskih osnovnih šol. Učitelji za srednje šole se izobražujejo na domači ali tujih univerzah.

Sirijsko prebivalstvo kaže naraščajoče zanimanje za vzgojo. Država se trudi, da bi odpravili pomanjkanje učiteljstva, da bi zgradili čim več novih šol vseh vrst, izboljšali pouk in se okoristili z izkušnjami v svetu. Vse knjige za osnovne šole in nekatere za srednje šole razdelijo učencem in dijakom brezplačno.

Dopust v besedi in sliki

Pod tem naslovom je priredilo lani glavno glasilo avstrijske sindikalne zveze »Solidarität« natečaj za fotografske posnetke iz dopusta. Proti pričakovanju je bil odziv izredno velik in je bilo vposlanih nad 3200 slik, ki prikazujejo dopust v najrazličnejših oblikah.

Sindikalna zveza je izmed teh slik izbrala 400 najbolj posrečenih posnetkov ter jih združila v lepo urejeno razstavo, ki jo je, preden so jo prenesli v Celovec, videlo na Dunaju, v Linzu, Welsu in Salzburgu že okoli 212.000 obiskovalcev.

Do vključno jutri je razstava odprta v celovški Delavski zbornici, in sicer od 10. do 20. ure ob prostem vstopu. Da je razstava tudi v Celovcu naletela na velik odziv, pove dejstvo, da jo je videlo že v prvih dveh dneh nad 4000 obiskovalcev. Razstava je urejena po raznih snoveh in daje zanimiv pregled o tem, kaj in kako so doživljali svoj dopust delavci in nameščenci — amaterji v fotografski umetnosti.

Razstavi dopustniških fotografij je priključena posebna razstava o usodi madžarskih beguncev, medtem ko Socialni turizem in knjižna družba Gutenberg na prikupen način opozarjata na svoj delokrog.

Dokumenti o sueški krizi

Kakor vsak drug pomemben mednarodni dogodek, tako je našla pot v literaturo tudi lanskoletna pustolovščina anglo-francosko- izraelskih napadalcev v Egiptu. Čeprav je od takrat minilo šele nekaj mesecev, pa je bilo doslej napisanih o tem dogodku že precej razprav, ki šele bolj odkrito prikazujejo umazano ozadje sueške krize.

Tako je izdal Kraljevi institut za mednarodne zadeve zanimiv priročnik »Dokumenti sueške krize«, ki obsega poleg pogodbe o Sueškem prekopu iz leta 1888 še 18 listin, začenši z zakonom, s katerim je bil Sueški prekop podržavljen, pa do resolucije Glavne skupščine OZN o ustanovitvi mednarodnih policijskih čet, ki so zamenjale okupatorjeve čete v Egiptu.

Angež Paul Johnson pa je napisal 145 strani obsegajočo knjižico z naslovom »Sueška vojna«, kjer obravnava vse dogajanje od trenutka, ko je Amerika umaknila svojo pomoč za gradnjo jezu pri Asuanu, pa do časa, ko sta Anglija in Francija sklenili umakniti svoje čete iz Port Saida. Knjižica je sicer v marsičem pomanjkljiva, kljub temu pa je zelo zanimiva in prikazuje nekaj za Angleže zelo neprijetnih strani sueške krize. Namen pisca je bil, da nedvoumno dokaže, da je bil anglo-francoski ultimat z dne 30. 10. 1956 (s katerim se je dejansko začela agresija v Egiptu) nepošten, kajti tema državama ni šlo niti za življenje in varnost svojih državljanov, niti za ločitev bojujočih se strank, niti za varnost plovbe po prekopu, niti za prehitevanje domnevnega ruskega napada, na kar vse so se takrat sklicevali, marveč edino za to, da se s silo polaste prekopa.

Dogodki okoli Sueza bodo gotovo zaposlovali tudi še mnoge druge, kajti končne sodbe o tem, kaj se je pravzaprav dogajalo za kulisami in zakaj je prišlo do te neverjetne avanture, ne bo mogoče izreči prej, preden ne bodo javnosti dostopne tudi doslej še tajne listine.

KULTURNE DROBTINE

V Parizu otvoritev Gledališča narodov

Mednarodni gledališki institut je ustanovil v Parizu stalni festival dramske, operne in baletne umetnosti pod imenom Gledališče narodov. Za otvoritev letošnjega festivala je uprizoril ansambel beograjske Opere Massenetovo opero »Don Kihot«, v kateri je poleg znanih solistov beograjske Opere nastopil tudi član ljubljanske Opere Ladko Korošec (ki smo ga že večkrat poslušali in občudovali tudi v Celovcu!). Poleg pevskega ansambla je bila beograjska Opera zastopana v Parizu tudi z baletom, ki je nastopil z deli Bele Bartoka in Krešimira Baranoviča.

Slikar Berg postal profesor

Zvezni prezident je podelil znanemu koroškemu slikarju in grafiku dr. Wernerju Bergu naslov profesorja. S tem je bilo umetniku, ki se je s svojimi stvaritvami uvrstil med najboljše sodobne avstrijske slikarje, izrečeno priznanje tudi z najvišjega mesta.

Hkrati ko odlikovanemu umetniku čestitamo, tudi želimo, da bi lepote naših krajev, v katerih je našel svojo novo domovino, zajel še v mnogih uspelih slikah. in tako pridobival vedno nove prijatelje in občudovalce naše prelepe koroške dežele.

Ruski balet v Jugoslaviji

Za prvo polovico aprila je predvideno gostovanje članov baleta »Bolšog teatra« iz Moskve v raznih krajih Jugoslavije. Člani moskovskega baleta bodo nastopili najprej v Beogradu, nato pa še v Novem Sadu, Sarajevu, Kreki, Banja Luki in Zagrebu.

Prof. dr. Anton Ocvirk — petdesetletnik

Pred dnevi je praznoval svojo petdesetletnico dekan prirodoslovno-matematično-filozofske fakultete ljubljanske univerze, redni profesor za zgodovino svetovne književnosti in literarno teorijo.

Prof. dr. Anton Ocvirk si je ustvaril ime tako kot pedagog, prav tako pa tudi kot znanstveni delavec, ki je napisal dolgo vrsto znamenitih razprav, člankov in kritik.

SNG iz Trsta gostovalo v Kopru

Slovensko narodno gledališče iz Trsta je pred dnevi gostovalo v Kopru, kjer so Tržačani uprizorili najprej dramo Renata Lellija »Na nočnih poteh«, nato pa komedijo Johna Patricka »Vroča kri«.

Dr. MIRT ZWITTER 13

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Člen 10 tega Kulturnega sporazuma namreč obvezuje obe vladi, da medsebojno priznata akademske naslove in stopnje univerz in visokih šol v okviru zakonitih predpisov. V roku treh mesecev po ratifikaciji tega sporazuma naj bi komisija ekspertov izdelala seznam za medsebojno priznanje dopuščenih naslovov in tozadevne pogoje.

V ostalem omenjeni Kulturni sporazum določa vrsto nadaljnjih, za kulturne, znanstvene stike Italije (in s tem Južne Tirolske) z Avstrijo zelo važnih olajšav, na primer izmenjavo študentov med šolskim letom in v počitnicah, štipendij in študijskih mest ter mest za prakso, medsebojno izmenjavo razstav, koncertov, radioprogramov, filmov, prireditev, izmenjavo arhivov, knjig, rokopisov, plošč, časopisov, revij itd., ustanovitev kulturnih in študentskih organizacij in drugo.

Sporazum sta podpisala za Italijo De Gasperi, za Avstrijo dr. Karl Gruber v Rimu. Ratificiran je bil 15. aprila 1953, v veljavo je stopil 4. novembra 1954. Z izmenjavo not med avstrijskim veleposlanikom v Rimu in italijanskim zunanjim ministrom z dne 14. oktobra 1955 je bil potrjen tudi seznam naslovov, ki ga je sestavila v členu 10 Kulturnega sporazuma predvidena mešana komisija ekspertov na pogajanjih dne 11. in 12. oktobra 1955 v Rimu in je določal polno enakovrednost velike večine v obeh državah priznanih akademskih naslovov.

Dogovor je ratificiral avstrijski parlament 29. **februarja 1956 in velja** od dne 14. oktobra 1955 naprej.

Še preostala vprašanja medsebojnega priznanja akademskih naslovov in gradov je ponovno reševala mešana komisija ekspertov v dneh 23., 24. in 25. aprila 1956 na Dunaju ter je bil rezultat teh dogovorov priznan z izmenjavo not med Zveznim ministrstvom za zunanje zadeve Avstrije in italijanskim veleposlanikom na Dunaju dne 9. majnika 1956.

V protokolu se ugotavlja popolna enakovrednost nadaljnjih akademskih naslovov posebnega priključenega seznama ter so našteti podrobni pogoji za dosego tega priznanja v domači državi.

Avstrijski eksperti so ob tej priliki predlagali celo priznanje neakademskih naslovov, na primer za dentiste, babice, razne višje strokovne šole itd. Italijanska delegacija je te predloge zavrnila, ker presegajo okvir Pariškega sporazuma, obljubila pa je naklonjeno obravnavanje sproženih vprašanj v interesu evropskega sodelovanja in utrjevanja kulturnih stikov.

Avstrijski parlament je dogovor odobril ter je bil nato 4. decembra 1956 ratificiran z veljavo od dne 9. majnika 1956.

V kolikor se Južni Tirolci še danes pritožujejo v zvezi s temi vprašanji, je treba pripomniti, da njihove zahteve daleč presegajo okvir Pariškega sporazuma.

Regionalni obmejni dogovori

Tudi v tretji točki Pariškega sporazuma z dne 5. septembra 1946 predvidene posebne dogovore za olajšanje razširjenega obmejnega prometa in krajevne zamenjave blaga je Italija širokogrudno omogočila.

Tako je bila sklenjena in po zunanjih ministrih dr. Karlu Gruberju ter grofu Carlu Sforza dne 9. novembra 1948 v Rimu podpisana »Konvencija med avstrijsko zvezno vlado in italijansko vlado o olajšanem železniškem prehodnem prometu za osebe, prtljago in blago med avstrijskimi kolodvori severno državne meje pri kolodvoru Brenner (Brennero) in avstrijskimi kolodvori vzhodno državne meje pri kolodvoru Innichen (San Candido) preko Italije.«

Po tem dogovoru vlečejo italijanske lokomotive z italijanskimi železničarji avstrijske vlake po avstrijskih tarifah in pogojih preko Južne Tirolske iz Severne Tirolske v Vzhodno Tirolsko. Delno vršijo ta prevoz celo avstrijske lokomotive z avstrijskim personalom. Donosi iz tega prevoza spadajo izključno avstrijskim državnim železnicam, Italija dobi samo odškodnino za svoje storitve. Ves ta osebni promet, prevoz prtljage in blagovni promet je prost vsake carine, brez pregleda, brez potnega lista, samo proti osebni izkaznici. Tudi avstrijska pošta z avstrijskim poštnim personalom se ga brez ovir poslužuje, dopusten je celo prevoz do 15 mož avstrijskih oboroženih sil z orožjem. Pač pa so vlaki pod italijanskim carinskim in policijskim nadzorstvom, izstop in pristop potnikov ter blagovna zamenjava med vožnjo ni dopustna.

Konvencija je bila potrjena z izmenjavo verbalnih not obeh vlad dne 24. maja 1949 ter velja od 15. novembra 1948 dalje. Po triletni dobi brez možnosti odpovedi je predviden enoletni odpovedni rok, vendar sta se pogodbenici sporazumeli in obvezali, da v slučaju odpovedi skleneta v teku šestih mesecev nov dogovor v smislu določil Pariškega sporazuma.

(Nadaljevanje sledi)

Beljak

Psi so nepreračunljivi, kar je moral bridko spoznati tudi 63-letni rentnik Jožef Bayer, ko se je približal nekemu psu in ga hotel božati. Na svojem sprehodu preko Hans-Gasser-trga je zapazil pred neko trgovino psa volčjaka ter šel k njemu. Ko ga je skušal pobožati, ga je pes nenadoma naskočil in se zagrizel v njegove ustnice in lica. Ves prepaščen in oblit s krvjo je odskočil nazaj in ugotovili so, da mu je pes pregriznil spodnjo ustnico in desno lice. Hudo poškodovani mož je dejal, da je velik prijatelj živali in je hotel tudi temu psu pokazati, da ima živali rad, ker je bil tistega pogosto zmotnega mnenja, da žival ve, kdo ji je naklonjen. Kakor pa ta primer kaže, pes ni pokazal za to nobenega razumevanja. Lastnik psa je navedel, da ga je pustil pred trgovino, dokler je imel v njej opravka in dejal, da pes še nikogar ni ugriznil. Prijavili so ga sodišču, kjer se bo moral zagovarjati.

Kotmara ves

Pretekli teden je umrl nam vsem znani Honzala v starosti 84 let. Pokojni je bil naš cestar in občinski sluga ter je bil vedno pripravljen pomagati, kjer je le mogel in smatral za potrebno. Bil je tudi soustanovitelj lokalne organizacije SPÖ ter nad 50 let član požarne brambe.

Pogreba, ki je bil minuli četrtek, se je udeležilo zelo mnogo žalnih gostov, da so pokojniku izkazali zadnjo čast in spoštovanje. Pogrebnih svečanosti se je udeležila tudi požarna bramba, za katero mu je ob odprtem grobu spregovoril v slovo okrajni komandant Polzer. Za občino se je od pokojnika poslovil občinski tajnik Halleger, za SPÖ pa namestnik deželnega glavarja Krassnig. Poštenemu možu bomo ohranili trajen in lep spomin.

V začetku prejšnjega tedna je odšla od doma p. d. Vahinja in se ni vrnila. Iskali so jo, toda šele četrti dan jo je Jožef Liendl našel pri Dravi, ko je bila že skrajno izčrpana. Štiri dni je tavala okoli in se zgubljala v okolici Drave. Popolnoma onemoglo ženico so prepeljali na dom.

Požari v gozdovih in na travnikih

Vsako pomlad obstoja posebna nevarnost požarov na gozdnih in travniških kulturah. Iz zelo številnih krajev javljajo o požarih, ki povzročajo marsikje zelo znatno škodo. Požari nastajajo potom isker iz lokomotiv, pogosto pa zaradi nezadostne pažnje pri zažiganju grmičja in suhe trave ob popravljanju in čiščenju travnikov. Ogenj se prav lahko razširi v bližnji gozd in uničuje, kakor se je primerilo na več krajih, predvsem mlade gozdne nasade, lahko pa se razširi tudi v katastrofo. Deželna komisija za zaščito proti požarom opozarja na nevarnost in poziva prebivalstvo, da posveti vso pozornost, da se požarne škode na dragocenih gozdnih kulturah preprečijo. Kjer bi požar zakrivila neprevidnost ali lahkomiselnost ljudi, bo oblast nastopila s kazenskimi ukrepi.

Pretekli teden štirje mrtvi na koroških cestah

Minuli teden se je na Koroškem primerilo 91 prometnih nezgod. Pri teh je bilo 84 oseb poškodovanih, 4 pa mrtve. V vsej Avstriji je bilo skupno 1083 prometnih nezgod in pri teh 905 oseb poškodovanih, 38 pa mrtvih.

Slavnostna seja Hranilnice in posojilnice v Kotmari vesi

Minuli ponedeljek, dne 25. marca, je preteklo natančno pol stoletja, dolgih petdeset let, odkar so pionirji slovenskega zadružništva na Koroškem ustanovili tudi v Kotmari vesi svojo domačo kreditno zadrugo Hranilnico in posojilnico. Takratni rodoljubi so se že zavedali, da je gospodarska utrditev in osamosvojitev bistven pogoj za narodni obstoj in neodvisno miselnost. Spoznali so, da je zadružništvo najbolj primerna in najbolj učinkovita oblika, da ob medsebojnem sodelovanju za skupne gospodarske koristi postanejo lahko tudi male in šibkejše eksistence močne in samozavestne. Eden za vse in vsi za enega je napotilo, po katerem si zadružniki v skupnih interesih pomagajo ter se otresajo izkoriščanja po gospodarsko močnejših privatnikih, bankah in velepodjetnikih.

Petdesetletnico svoje zadruge so v Kotmari vesi minuli ponedeljek primerno proslavili na slavnostni seji pri Šmonu v Št. Kandolfu. Pri seji so bili navzoči vsi člani upravnega in nadzornega odbora ter predstavnik Zveze slovenskih zadrug, poslevodeči podpredsednik dr. Mirt Zwitter. Predsednik upravnega odbora Egidij Bašnik p. d. Gvažar, je vse navzoče pozdravil ter podčrtal pomen značilnega jubilejnega dogodka v tem kraju. V svojem nagovoru je orisal pot in delo domače Hranilnice in posojilnice od ustanovitve do danes. Nakazal je zgodovino zadruge, njen razcvit ter tudi težkoče, ki so nastajale v minulem polstoletju zaradi posledic dveh vojn. Posebno pa je nakazal neprecenljive koristi, ki jih zadruga lahko zaznamuje v svoji okolici. S toplimi besedami in hvaležnostjo je spomnil na vse one zaslužne zadružnike in člane prvega odbora, ki so zadrugo ustanovili ter ji krepko začrtali pot v bodočnost. Vsi prvi odborniki so že polegli v grobove, potomci pa se jih z veliko spoštljivostjo spominjajo. Pozval je navzoče, da so se dvignili s sedežev in z enominutnim molkom počastili spomin ustanoviteljev in prvih odbornikov kotmirške posojilnice.

Nato je povzel besedo poslevodeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter in v stvarnem govoru razložil vlogo in tradicijo slovenskega zadružništva na Koroškem, ki se lahko postavi tudi s tem, da segajo začetki tovrstnega zadružništva med prve v Avstriji. Navedel je najstarejšo slovensko zadrugo v Št. Jakobu v Rožu, ki je ena izmed prvih te vrste. Ko je še podčrtal značilnosti zadružništva, je želel kotmirški Hranilnici in posojilnici tudi v bodoče mnogo uspeha za gospodarske koristi svojih zadružnikov in vse okolice.

Potem se je razvil živahen razgovor, ki so se ga udeležili vsi, med temi tudi g. župnik Brumnik. Padla je marsikakšna koristna pobuda za bodoče delo. Med drugim so sklenili, da bodo petdesetletnico zadruge ob primernem času proslavili z večjo prireditvijo, na katero bodo povabili vse člane in druge prijatelje zadružništva. V ostalem so se zelo zavzemali za izgraditev prosvetne dvorane, ki je nujno potrebna za razmah prosvetne dejavnosti v Kotmari vesi in ki bi bila dom prosvete, kjer bi se mogla posebno mladina prosvetno in kulturno izživljati.

Po zaključku slavnostne seje so se vsi še nekaj časa zadržali v sproščeni in neprisiljeni družabnosti, pri kateri so sodelovali tudi domači pevci. Končno so si ogledali še slovenski film »Vesna«, ki ga je posredoval Potujoči kino SPZ. S filmom so bili vsi z drugim občinstvom vred zelo zadovoljni.

Strojna postaja v blaški občini

Zamisel o ustanovitvi strojnih postaj, to je o skupni nabavi traktorja z različnimi drugimi kmetijskimi stroji in ustrezajočimi priključki, je prodrla že v marsikaterem kraju na Koroškem. Tudi v sosednem Žvabeku so premostili prvotne težkoče, tudi deloma pri nekaterih kmetih pojavljajoče se nerazumevanje za skupno podjetje. Danes pa že obratuje žvabeška strojna postaja v veliko korist in zadovoljstvo vseh interesentov, ki jih predstavljajo mali in srednji kmetje. S skupnim prizadevanjem in s pomočjo iz javne roke so si ustanovili strojno postajo. Zdaj se tehničnih pripomočkov pri kmetijskem delu lahko okoriščajo tudi mali in srednji kmetje ter so tako lahko deležni blaginje modernega napredka. Kmetijsko delo lažje zmagujejo, hitreje obdelajo svojo zemljo ob štednji delovnih moči, ki jih itak zelo primanjkuje na kmetih iz najrazličnejših vzrokov, predvsem zaradi tega, ker mali in srednji kmetijski obrat ne zmoreta primerno plačati svojih delojemalcev in plačevati visoke pristojbine za socialno zavarovanje. Znano je, da kmečko delo še vedno ne dosega primernega deleža na narodnem dohodku. Zaradi tega je treba iskati in utirati nove poti.

Z idejo ustanovitve strojne postaje so se že dalje časa bavili tudi v blaški občini, ker ni mogoče, da bi si vsak posameznik nabavil traktor in druge kmetijske stroje, ki bi pri srednjem in malem kmetu poleg tega tudi ne bili dovolj izkoriščeni ter bi se investicija ne izplačala. Redki večji kmetijski obrati so si traktorje seve nabavili, vendar jih tudi ti ne morejo rentabilno izkoriščati ter stremijo za tem, da delajo uslužnosti tudi izven svojega gospodarstva, vendar le proti visoki odškodnini. Zato pa je idealna rešitev, če si mali interesenti skupno nabavijo potrebne stroje in tehnične pripomočke, da jih potem skupno izkoriščajo z enakimi pravicami in obveznostmi, ki jih uravnavajo čim ceneje po danih možnostih.

Pobudo za ustanovitev strojne postaje v blaški občini je sprožil kmet France Hanin, p. d. Lipej v Cirkovčah, ki je zdaj postal tudi njen predsednik. Zamisel o prekoristni napravi so si nekateri kmalu osvojili ter se pridružili prizadevanju za uresničenje načrta. Nekateri pa se v začetku z mislijo niso mogli sprijazniti ter so stvar celo skušali ovirati. V začetku je tej nameri nasprotoval tudi del občinskega odbora, ker so nekateri odborniki lastniki svojih traktorjev. Zadnji čas pa so se prepričali o koristnosti podjetja in so svoje mnenje spremenili ter sklenili, da bodo s svoje strani po možnosti ustanovitev strojne postaje podprli. Na zadnji seji so sprejeli sklep, da bo občina prispevala iz občinskega gozda potrebni stavbeni les za izgradnjo prostora in shrambe za inventar postaje. Strešni les bo posodil kmet Lipej, tesarska dela in žeblje pa bo tudi krila občina iz virov nujnostnega prispevka.

Ne smemo pozabiti, da se je za ustanovitev strojne postaje v blaški občini izdatno in z uspehom zavzel tudi socialistični deželni poslanec Wit, tako da postaja danes že razpolaga s traktorjem s plugom, dvema priklopnima vozovoma in izkopalnikom za krompir. Stroje so prepeljali iz strojne postaje v Šmohorju. Obljubljeno pa imajo veliko mlatilnico ter stroj za žetev in košnjo ter stiskalnico za slamo. Ko bo poslopje za shrambo inventarja zgotovljeno, se bodo preskrbeli še z nadaljnjimi stroji. Do zgotovitve lastnega strojno-postajnega prostora so rekviziti spravljeni pri kmetu Lipeju v Cirkovčah.

Korist strojne postaje bo za vse interesente samoumevno velika in neprecenljive vrednosti. S stroji bodo svoja polja preorali, poželi žito in pokosili travnike, krompir izkopali, žito zmlatili, slamo pa stisnili, ker jo je tako veliko lažje vskladiščiti na manjšem prostoru. Na drugi strani pa bodo s težkim poljskim delom razbremenili vole in krave, saj ponekod še vedno cijazijo s kravami po njivah. Počitek vprežnih volov in krav pa bo pospeševal redilnost in donosnost mleka, kar je pri kmetijstvu odločilnega pomena. Traktorist strojne postaje orje za 27 šilingov na uro, kar je v primeri s cenami za zasebne traktorje zelo poceni. Za ceno, ki ustreza izkupičku za niti 15 litrov mleka, orje strojna postaja eno uro in s traktorjem obrne v eni uri precejšnjo površino.

Lahko pričakujemo, da bo strojna postaja, ko bo opremljena z vsemi potrebnimi in praktičnimi kmetijskimi stroji, veliko koristila marljivemu in zares delavnemu kmečkemu ljudstvu v tej okolici, da bo na ugodnejši način pridobivalo dobrine iz svoje plodne zemlje, zdravo prehrano za družino in trg, kar bo dvignilo tudi veselje do obstanka na kmetijah.

Izpiti za bodoče lovce

Pred izpraševalno komisijo je pred nedavnim prestalo 184 novih lovskih kandidatov izpite ter so prejeli prve lovske karte. Pod predsedstvom deželnega gozdnega nadzornika Huberja in člani komisije gozdnega mojstra dipl. ing. Niederdorferja, dr. Mravlaga, Hauptmana in Wagnerja so morali izprašanci odgovarjati na različna nelahka vprašanja. Snov, ki jo morajo bodoči lovci obvladati, je obsežna in zahteva precej znanja. Predvsem zahtevajo temeljito poznanje lovskega zakona, katerega določila mora vsak poznati, ki hoče biti dober lovec. Poznati mora nadalje vse različne vrste divjadi, vse zaščitne čase ter tudi vrsto lovskega orožja, naboje vseh sort ter mora vedeti, kakšne vrste streliva sme uporabljati za odstrel različne divjadi. Obvladati pa mora tudi ravnanje z orožjem, ker je tudi to znanje bistven del za lovčevo usposobljenost.

V okrajih Celovec mesto in dežela, Beljak in Velikovec so bili izpitni uspehi naslednji: Celovec mesto in dežela: k izpitom prijavljenih 50, nastopilo 47, izpit prestalo 40, padlo 7; Beljak: 31, 31, 25, 5; Velikovec: 35, 30, 20, 10. Zanimivo je, da se je tudi letos k izpitom prijavilo več žena, ki so jih razmeroma dobro prestale.

Hranilnica in posojilnica Šteben pri Beljaku r. z. z n. j.

VABILO

na

35. občni zbor

Hranilnice in posojilnice Šteben pri Beljaku, registrirane zadruge z neomejenim jamstvom, ki bo v nedeljo, dne

7. aprila 1957, ob 9.00 uri

v posojilniškem prostoru v Štebnu.

Dnevni red:

1. čitanje in odobritev zapisnika o zadnjem občnem zboru,
2. odobritev računskega zaključka za leto 1956,
3. poročilo načelstva in nadzorstva,
4. slučajnosti.

Če ob določeni uri ne bo navzočih zadostno število zadružnikov, bo pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vse zadružnike vabi k udeležbi

načelstvo

Delovne nesreče meseca februarja

Meseca februarja letos je bilo na Koroškem 61 delovnih nesreč, pri katerih je 6 oseb zgubilo življenje. V vsej Avstriji se je primerilo 11.852 delovnih nesreč, pri katerih je bilo skupno 44 smrtnih žrtev. V primeri s tem časovnim razdobjem v minulem letu se je število delovnih nesreč dvignilo za 15,9 odstotka.

Največji vzrok nesreč so še vedno padci, zaradi katerih se je v minulem mesecu ponesrečilo 2845 oseb. Temu načinu nesreč sledi 1702 nezgod, ki so nastale zaradi padcev kakršnih koli predmetov, 141 nesreč je nastalo z vozili, 1138 pri strojih, 1103 pa z ostrimi in koničastimi predmeti in orodjem.

Gospodinje proti naraščanju cen

Socialistične žene celovškega okraja so se v torek zbrale v Deželnem dvorcu, kjer je zasedal deželni zbor. Med zasedanjem zbora se je delegacija žena zglasila pri deželnem glavarju Ferdinandu Wedenigu. Žene so izrazile svoje pomisleke zaradi stalnega naraščanja cen, ki od tedna do tedna otežkočajo življenjske pogoje družin. Prosile so deželnega glavarja, naj se pri merodajnih mestih zastavi za odločne ukrepe, da cene ne bodo več naraščale. Deželni glavar je dejal, da ima polno razumevanja za težave gospodinj in da bo upravičene zahteve žena posredoval pristojnim mestom.

KOLEDAR

Petek, 29. marec: Ciril
Sobota, 30. marec: Janez Kl.
Nedelja, 31. marec: Modest
Ponedeljek, 1. april: Hugo
Torek, 2. april: Frančišek
Sreda, 3. april: Rihard
Četrtek, 4. april: Izidor

Letni časi

Učitelj vpraša učence:

»Kateri letni čas vam je najljubši?«

Prvi odgovori Tonček. Dvigne se in reče:

»Meni je najljubša zima. Kadar je zima, pada sneg. Otroci vriskamo po griču. Sankamo se, smučamo, drsamo. Postavljamo sneženega možiča. V ptičnico nosimo zrnja za ptičke. Kepamo se, prekopicujemo po mehkem snegu.«

»Da! Tudi jaz imam najraje zimo!« se za Tončkom oglasi debelušna Vidica. »Pozimi pri nas koljemo tudi prašiča. Takrat imamo domač praznik. Tisti dan je vsega dosti. Rečem: Prosim pečenico! In imam pečenico. Rečem: Prosim krvavico! In imam krvavico...«

Otroci se smejejo in tudi Vidica se smeje s svojimi polnimi lici. Učitelj hodi po razredu. Ustavi se poleg Jurčka:

»No, Jurček! Je tudi tebi najbolj pri srcu zima?«

»Rad imam zimo, a še rajši imam jesen,« odgovori Jurček. »Jeseni grem k stricu Mihu, ki ima velik sadni vrt. Tam plezam z drevesa na drevo, z jablane na hruško, s hruške na slivo in izbiram, kje je boljše sadje...«

»Ah, to ni vse!« zamahne z roko Milan. »Lepše kot zima, lepše kot jesen je poletje. Takrat imamo velike počitnice. Po mili volji se kopljemo od jutra do večera. Na vrtu zgradimo peskovnik. V njem delamo hiše, mostove, trdnjave. Kad z vodo se v hipu spremeni v naše morje. Po morju plavajo ladje in mi jih krmarimo. Potem sedemo pod šotor, narejen iz dveh starih rjuh in čitamo Karla Maya. Z njim hodimo po čudnih neznanih deželah. Na glavo si nataknemo indijansko pernico, da izgledamo kot pravi zamorci.«

V razredu je živ žav. Učenci se smejejo in hihitajo. Tudi učitelj je dobre volje. Potem pa učitelj sede na klop blede Verice in vpraša:

»No, Verica! Sedaj še ti povej, kateri letni čas je tebi najbolj pri srcu?«

Verica zardi, dvigne se in plaho reče:

»Moja mama je bolna. Že vso jesen in zimo leži v bolnišnici. Bleda je in pokašljuje. V nedeljo sva jo z atekom obiskala. Sedela sem ob njej, držala sem jo za roko in jo vprašala: Mama, ali se kmalu vrneš? Ali boš kmalu zdrava? Težko te že čakam! Mama se je nasmehnila. Pobožala me je po glavi in rekla: Kadar pride pomlad, kadar pride sonce, takrat bom spet zdrava... Takrat bova skupaj hodili na travnike, trgali bova pisane rožice, lovili bova metuljčke...«

V razredu je čisto tiho. Nič več se ne smejejo. Verica zre po učencih, zre v učitelja in tiho zaključi:

»Zato si želim pomlad!«

Č. Variola:

V deželi bonbonov

Le brž odpotujmo
v deželo bonbonov,
napolnimo, bratci,
sto tisoč vagonov!
Ker tamkaj je morje,
sladka limonada,
hiše in trgovine:
mlečna čokolada.
Ladje so tamkaj
iz turškega meda
in jambori dolgi
iz sladkorja, seveda.
In knjige so šolske
iz samih banan,
ne trajajo niti
en sam piškav dan.
Omare iz torte,
iz pudinga stoli.
Joj, med le in mleko
povsod naokoli.
Če kdo vas povabi
v deželo bonbonov,
premalo bo tudi
sto tisoč vagonov.
Ej, treba bo vzeti
še tri sto kamionov
in pet sto avionov
in šest sto balonov!

JOSIP RIBIČIČ:

ŠPECA

Preko polj in vrtov je zavel dih pomladi. Samo še malo sonca in mladje na vrbju in leskovju se bo razbohotilo. Ptički že čutijo topli vonj razoranih polj. Vpijejo in razgrajajo po dvorišču, se prerekajo za drobtino in ne vidijo domačega mačka, ki se izza plota potuhnjeno plazi proti njim. Še malo in izpod njegovih krempljev bo sfrčal šop nedolžnega perja.

Ali od nekod prifrči poleno. Maček spretno odskoči in zbeži, ptički pa se rešijo na lipo.

Mala Metka se skloni skozi okno in pogleda. Za plotom stoji sosedov France. Ves obraz mu žari od veselja, da je prepodil mačka.

»Le čakaj!« mu zažuga Metka. »V šoli povem!«

France se ozre in obraz se mu zresni. Nato se obrne in reče preko ramen: »Špeca!«

Še bi mu Metka rada zagrozila, ali Franceta že nikjer več ni.

Od nekod zažvrgoli pesem iz piščalke.

»To je bajtarjev Mihec,« si misli Metka. »Le kje si je omajal piščal tako zgodaj? Nihče drugi je še nima. Ta bajtarjev je povsod prvi! V šoli in na vasi!«

Zavist stiska Metkino srce. Nasloni se na okno in čaka. Mimo prižene drobni Mihec svojo kozo in piska na piščal. Koza ga zdaj pa zdaj pogleda po strani in vsakokrat zameketa. Najbrž ji je pesem všeč.

»Mihec!« zakliče Metka. »Omaji še meni piščal!«

Mihec prekine pesem, pogleda po strani in odgovori trdo in sovražno: »Špeca!« pa gre svojo pot.

»Le čakaj!« vpije Metka za njim. »Jutri povem!«

Ali Mihec je ne čuje več. S kozo sta že zavila v reber med leščevje. Le še od daleč poje njegova piščal. Mali Metki se zdi, da jo tudi piščal psuje: »Špeca, Špeca!« In glej! Kakor da se je vsa vas domenila: Mimo hiše stopajo trije samosrajčniki. Drže se objeti in ob vsakem koraku zapojo: »Špeca, Špeca, Špeca!« Potem pa zbeže in se skrijejo za vogal sosedove hiše.

Metka sede za mizo in zajoka.

»Kaj pa je spet?« vpraša materin glas iz kuhinje.

Metka zahlipa: »Zmerjajo me!«

»Kdo te zmerja?« stopi mati v sobo.

»Vsi! Najbolj pa sosedov France in bajtarjev Mihec! Špeca mi pravijo!«

Mati pogleda skozi okno proti sosedovi hiši in zapazi Franceta ob ograji. Stopi k oknu in zakliče:

»France, pridi no malo bliže!«

France se nekaj časa obotavlja, potem pa se prerije skozi špranjo v plotu in se približa.

»Zakaj pa zmerjaš našo Metko s Špeco?« vpraša mati.

»Zato, ker je res!« namrši mali France obrvi.

»Kako da je res? Kaj pa ti je storila?«

»V šoli špeca za vsako figo! Včeraj je mene najprej skrivaj vprašala, če znam pesmico na pamet. Ko sem ji zaupal, da ne, pa je dvignila prste: »Tale pa se ni naučil pesmice!« Danes je Mihca zatožila, ker je pogledal med poukom skozi okno. Samo na špecanje misli. Pa smo se zmenili, da ji bomo rekli »Špeca« in da je več ne pogledamo!« France je utihnil in čakal. A odgovora ni! Mati se je umaknila z okna. Nič ni rekla. Le žalostno je pogledala Metko in odšla v kuhinjo. Vrata je zaprla za seboj.

Metka je ostala sama. Tako sama, da je je bilo strah samote.

Zvitorepec

Pred davnimi leti je neki zvitorepec odprl krčmo v nekem kraju ob morju. Od vseh strani so prihajali popotniki in pomorščaki in zavijali v krčmo na kozarec vina.

Spočetka je krčmar stregel gostom z vinom, ki ga je razredčil z malce vode. Pozneje, ko je spoznal, da pivci niso preveč natančni, jim je točil vodo, ki jo je pordečil z majhno merico vina.

V enem letu je zbral za celo torbo zlatnikov, zaprl krčmo in odšel po svetu. V bližnjem pristanišču je bogati krčmar kupil opico, da bi mu razveseljevala otroke, stopil na ladjo in se odpeljal. Pošteno se je najedel, a opici je vrgel le dva, tri lešnike. Sit kot je bil, se je nato iztegnil na palubi, da nekoliko podremlje. Preden je zaspal, se je spomnil na zlatnike in jih položil pod glavo — na varen kraj. Opica je čepela poleg njega in ga opazovala z umnimi očmi. Ker je bila lačna in je videla, da je gospodar skril torbo, je nestrpno čakala, kdaj bo zaspal.

Ko je zvitorepec zasmrčal, mu je opica tiho izmaknila torbo, pobrskala po nji in prinesla iz nje en zlatnik. Začudeno ga je pogledala in ga ugriznila, a ko je spoznala, da to ni nikaka jed, se je razjezila. Zgrabila je torbo, jo zavihtela nad glavo in vrgla v morje.

Speči krčmar se je tedaj prebudil, skočil na noge in ves prepaden zagledal svojo torbo, ki je tonila v vodo. Zgrabil se je za glavo.

»Prijatelj, ne čudi se,« se je za njegovim hrbtom oglasil kmet, ki je večkrat prihajal v zvitorepčevo krčmo. »Te zlatnike ti je prinesla voda, voda ti jih je tudi odnesla.«

Po bolgarski pripovedki napisal
France Bevk

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA — POVEST DAVNIH DEDOV

13

»Ne. Ampak ukradi dva najboljša konja. Zajahava in sporočiva trgovcu, kaj ga čaka. Hvaležen nama bo, v Bizancu naju pogosti, Tunjuš bo pa klel in se obrisal za drage tovore. Razumeš, sinko?«

»Vse očka! Ali konje straži Hun.«

»Naj zaspi, saj imaš nož! Jaz te počakam na koncu doline!«

Slovena sta se razšla, kakor bi izginili dve senci neslišno v goščo. Radovan se je previdno plazil navzdol po bregu. Vedno je postajal in prisluškoval. Vse tiho. Le hropenje se je slišalo od ognja. Pot ni bila prijetna in kadar ga je prijel trn za haljo, se je vselej ujezil na Iztoka.

»Da vlačim tega kozla s seboj! Še ob glavo me spravi.«

A hitro se je pomiril in srce se mu je sladko zasmejalo, ko je pomislil na Tunjuševo jezo in na lepa darila, katera jima nakloni Epafrodit. Nekaj kratov je tudi pomislil, kaj bo, če se pozneje sreča s Tunjušem.

»Ukanim ga!«

S to besedo si je zopet pregnal strah in hitel ob robu gozda proti odprti dolini.

Iztok ni mislil ne na glavarjevo jezo ne na trgovčevo plačilo, mislil je samo na maščevanje in hudo mu je bilo, da ne sme Tunjušu poriniti noža v srce. Toda očka hoče tako. Moral se je premagati.

Podlasica ne more hoditi oprezneje, kakor je hodil Iztok. Ni se ganilo, ni zašumelo v gozdu, koder se je plazil. V kratkem je že zaslišal hrzanje konj. Nekateri so se še pasli, drugi so že polegli.

Kje je Hun čuvaj?

Noč je bila dosti temna, ugodna zanj in neugodna, ker je bilo težko zapaziti stražnika. Priplazil se je toliko iz gozda, da je dobro videl konjske sence, črne lise, ki so se pomalem premikale po travniku. Zaželel je tedaj, da bi ne bilo Radovana. Splazil bi se do kurišča, umoril prav tiho Tunjuša, se vrnil, planil na konja in odvihral. Ali Radovan je star, ne more tako jezditi. Zato je moral izslediti čuvaja.

Dolgo je čepel v visoki travi, upiral pogled na vse plati, čuvaja ni zagledal.

»Morda je zaspal, brez hrupa bi odpeljal dva konja.«

Že je sklenil, da se priplazi do živali, ko se nenadoma na nekem konju zgane dolga, črna senca.

»Oj volkodlak! Hun sedi na konju! Kako do njega?«

V trenutku je Iztoku ugasnila vsa pamet in prepričan je bil, da ga ne doseže. Ščipal se je v čelo in tuhtal, kako bi zvabil Huna s konja. Dolgo je premišljeval vse vprek — nobene pametne misli. »Če bi posnel divjo mačko — ne bo ga blizu. Če bi zatulil kot volk — morda pride. Težko. Konje bi segnal na kup in še koga poklical.«

Kar se mu posveti. Zlezel je v grm in zaječal z milim glasom kot obupana deklica. Senca na konju se je zganila.

Iztok je zaihtel glasneje.

Senca je izginila s konja. Po travi so šumeli koraki. Iztok je v temi že razločil obrise dolge, suhe postave, ki se je blizu grma ustavila. Prijel je za nož in se pripravil, da bi planil.

Ker se senca ni ganila, je vnovič zaihtel, zašumel v travi in se popel na parobek sredi grma.

Hunova senca se je naglo zganila in šla hitrih korakov proti grmu. Iztok je že razločil, da ima Hun meč v rokah. Vroče mu je postalo, po koži je začutil mravlje. Pripravil se je na skok.

Hun je stal že tik pred grmom. Na pol glasno je vprašal: »Kdo je?« Iztok se ni oglasil. Čuvaj je nekoliko postal, potem se sklonil in razpognil grm. Zagledal je Iztokovo belo haljo. Iztok je še enkrat zaječal.

Hun je brezskrbno krivil in razpogibal veje. Ena se je že dotaknila Iztoka. Tedaj plane Sloven kakor mačka v Huna, ki sredi grma niti udariti ni mogel z mečem. Hun je kriknil, pa je komaj pol krika prišlo iz ust, Iztokova pest ga je davila, nož je zaškrtnil in Hun je telebil po dolgem v travo...

Iztok se je tresel v divji razburjenosti. Umaknil se je z ravni v hosto in prisluškal. Nič.

Skokoma je bil pri konjih, obrzdal hitro dva — brzde so bile privezane na vratu —, planil na enega in izginil po dolini.

Na koncu doline se je pomolila bela postava Radovanova iz gošče. Zajahal je. Kopita so zadonela po cesti, ki drži mimo Odrina v Bizanc.

DESETO POGLAVJE

Čemeren se je prebudil Tunjuš v jutro, ko je sonce že sijalo. Krog oči je imel zakrvavljene kolobarje, težko glavo je naslanjal ob komolec in nejevoljno cmakal z usehlimi usti. Njegov strežaj je prežal na trenutek, ko se dvigne glavar iz spanja. Takoj mu je ponudil v lepi skodeli črnikaste juhe, ki jo je znal okusno pripraviti iz grenkih korenin in ptičjih jeter. Vselej mu je teknila, kadar je popival prejšnji večer. Tudi danes je segel po skodeli, srknil dvakrat, trikrat, nato pa izlil vse na tla.

»Vina!«

Zatulil je in se zleknil nazaj na preprogo ter si mencal skeleče oči. Strežaj je

OTTO VIOLAN:

Atentat na njegovo ekscelenco

»Slišiš, Petru,« je rekel nicofanski župan Antonin Popescu cestarju Vlahiju, ki je v opoldanski vročini kake četrt ure daleč izven majhne naselbine sedel ob robu jarka in s svojim težkim kladivom tolkel po gramozu, »nekaj neprijetnega se je zgodilo.«

Vlahi je topo gledal župana. Njegov razorani, od vročine pordeli obraz je ostal prazen in brezizrazen, kakor toga, mrtva pokrajina okrog. Popescu je obračal glavo sem in tja. Iskal je na cesti in v prašni travi prostor, da bi sedel zraven Vlahija. Ker pa ga ni našel, je nadaljeval stoje: »Neki ničvreden malopridnež, Petru, je vrgel kamen za avtom, v katerem je sedela njegova ekscelenca, prefekt iz Krajove, s svojo hčerjo. K sreči ni zadel ne prefekta niti njegove hčere. Pač pa je napravil luknjo v prtljažni del avtomobila in razbil zadnjo luč.

Vlahi je namrdnil debele ustnice. »Prav,« je rekel, »ampak kaj to mene briga? Jaz ga nisem vrgel. Jaz avtomobila njegove ekcelence še videl nisem. Kdaj pa je to bilo?«

»Pred tremi dnevi,« je zastokal župan. »Jaz sem ravno sedel v sobi pri Zangi, ko je drvel skozi vas. Odrejena je stroga preiskava. Davi je z okraja prišlo naročilo, da se mora atentator takoj izslediti in izročiti podprefekturi.«

»A zakaj prihajaš k meni?« Vlahi ga je jezno pogledal. »Pri jassynski devici, jaz nisem bil. Mar misliš, da me smeš sumničiti, ker sedim v prahu in tolčem kamenje?«

»Za vraga,« je vzrojil Popescu, »nihče ni rekel, da si ti kaj kriv. Ampak poglej, nesreča se je zgodila in podprefekt bo vse hudiče zgnal name, ako ne bom našel krivca. Ta prekleta zadeva me bo stala položaj. Vem, Petru, da si pošten človek, in zato sem prišel k tebi. Ti moraš stvar prevzeti nase. Poslušaj, Petru! Ženo imam in tri nepreskrbljene otroke. Morda zgubim hišo in posestvo. Ti pa si sam. Tako gotovo kot sem tu, Petru, dobiš mojo kravo Marto, in še omaro ti podarim povrhu. Jaz te bom jutri — a še raje danes — izročil okraju.«

»Ti si norec, Popescu! Mar misliš, da se bom dal za eno kravo in neko staro omaro, ki ti je najbrž na poti, za vse življenje zapreti?«

»Za vse življenje! Kako brž pretiravaš! Veliko bo, če ti bodo dali pol leta in nekaj klofut. Ali celo le dva meseca. Saj hvala bogu ni bilo hudega. Razen prtljažnega dela in zadnje luči. Bodi pameten, Petru! Jaz sem ti dober, to veš. Če ni drugače« — župan je vzdihnil — »pa si lahko vzameš tudi mojo brejo svinjo. Vse to ti bom dal pismeno.«

Vlahi je zamižal na eno oko. »Pa je le vražja stvar,« je rekel, »da bi kakor kakšen capin prodal svoje dobro ime.«

»Kaj pa imaš tu na cesti,« ga je tolažil Popescu. »Samo prah in vročino, težko delo od jutra do večera. Dva ali kvečjemu tri mesece boš raztezal svoje ude po dolgem in živel kot imenitni gospodje. Le svobodo ti bodo nekoliko omejili, to je vse! Službo cestarja boš seveda spet dobil. Za to se bom osebno zavzel pri podprefektu!«

»Prav,« izjavi Vlahi odločno, »tebi na ljubo prevzamem zadevo nase.«

Ko je orožnik Nikola Capariu drugi dan izročil jetnika Vlahija v okrožnem glavnem mestu Romanu, ga je podprefekt, ki je ravno imel v sprejemni sobi nekaj opraviti, začudeno pogledal: »Koga ste pa privedli?« je vprašal Capariua.

Orožnik se je strumno vzravnal: »Pokorno javljam, svinjo Petruja Vlahija, ki se je pregrešil proti življenju njegove ekscelence gospoda prefekta Pitianua.« Podprefekt je zardel: »Kaj ste znoreli?« je zagrmel nad varuhom podeželskega reda.

»Prosim pokorno: Ne. Zakaj?«

Podprefekt je divjal po sobi sem in tja. »Mar ste vsi pijani? Ali kaj?« je grgral. »Iz Budurjenija, Botocana, Litonja, Dolhasce, Passanija, Halancestija in bog ve od kod še vse nam že nekaj dni pošiljajo vse pijance in potepuhe z enakim poročilom.«

»Oprostite, vaša gnada,« jeclja orožnik, »o tem nič ne vem. Ampak Vlahi, lopov, je dejanje priznal. Tu je zapisnik!«

»Dovolj imam tega! Ostala dva ducata sta tudi priznala!« je tulil podprefekt. Saj to je bila čedna zadeva! Podprefektova okrožnica županom okoliških občin je rodila strašne sadove. Saj je bilo nič manj kot dvajset oseb osumljenih, da so vrgli kamen na avtomobil njegove ekscelence. Sedaj ni preostalo nič drugega, kakor poiskati med njimi najbolj bistrega in mu zabičati, kaj naj pove pri razpravi. Predvsem bi možakar ne smel dobiti premetenega zagovornika, ki bi se skliceval na ostale hudodelce. In podprefekt je odpustil vse jetnike razen Vlahija.

»Vsi drugi so ničvredni tatinski potepuhi,« je podprefekt rekel Vlahiju, »nobeden od njih nima kaj izgubiti. Ti pa imaš občinsko službo, ki ti jo hočem zajamčiti tudi za bodoče.« In tako je Vlahi ostal in z njim se je zadeva čudovito ujemala. Takoj je razumel, zakaj je šlo podprefektu. Olajšan mu je ta stisnil še tisoč lejev v umazano desnico. Pri obravnavi pa je Vlahi dokazal, da podprefekt svojega zaupanja ni naklonil nevrednemu. Njegove izjave so bile kratke, jasne in neovrgljive. Podprefekt je strmel nad preprostim cestarjem, ki je potek stvari opisal s presenetljivo natančnostjo. Sklenil je, da ga bo obdržal v spominu in mu bo ob priliki pomagal do boljše službe, brž ko bo trava zrasla čez to neumno zgodbo.

Spričo okolnosti, da je imel Vlahi sorazmerno le malo predkazni na svoji grbi, je bil obsojen na poltretji mesec zapora.

»Ko bom prišel domov,« je Vlahi povzemal v svoji celici, »bom šel k Popescu po kravo Marto. In po svinjo. Za svinjo bom zgradil svinjak. Morda bo imela sedem prašičkov. In čeprav županova omara ni nova, lahko tak kos pohištva vedno uporabiš. Za podprefektovih tisoč lejev pa si bom uredil rejo kokoši. Lahko sem zadovoljen z uspehom.

Zares ni bilo neumno, da sem se dal jezi premagati in sem za vozom, ki je vzdignil na cesti take oblake prahu, vrgel tako pripraven kamen.«

ANEKDOTE

Bik in Bober

Bik je dejal Bobru: »Za nič na svetu ne bi hotel živeti pod vodo kot ti.« Bober je molčal in mu ni odgovoril. Bik pa je nadaljeval in začel peti hvalo svojemu boljšemu načinu življenja. »Moj hlev,« je dejal, »je skoraj tak kot človeško bivališče, pa mi ga niti ni treba samemu graditi; kmet, ki me krmi, mi ga zgradi.« — Bober mu je odgovoril: »Dobro vem, da je mnogo hlevov, ki so boljši in toplejši kakor tisoči bivališč ubogih ljudi in lahko si mislim, da ti ugaja ob polnih jaslih, založenih s travo in dobrim senom. Jaz pa ljubim stanovanje, ki si ga sam zgradim in ki v njem živim svoboden. In za nič na svetu ne bi želel bivališča, ki bi mi ga napravil drugi, me imel privezanega, mi nataknil jarem in me vpregel v plug ali voz.«

Komur svoboda in pravica nista vrednejši od njegovega udobja, je res kaj beden siromak. Nekoč sem se moral smejati ujetniku, ki je zvezanih rok in nog s ponosno udobnostjo sedel v svoji temačni ječi. J. H. Pestalozzi

Plemič Fritz in njegovi kmetje

»Saj si zelo prizadevam, da bi vas osrečil in napravil vaše življenje veselo!« Tako je govoril plemič Fritz svojim kmetom v Kohlhofenu. »Že res, že res, dober plemič ste. Zmeraj je veselo, kadar pridete naokrog in mnogo zahvale vam dolgujemo.« Tako so mu kar enoglasno odgovorili kmetje. Samo eden se ni zahvaljeval, pač pa je dejal: »Milostljivi gospod, bi vas smel nekaj vprašati?«

»Zakaj ne!« je odvrnil Fritz.

Nato je dejal kmet: »Dve njivi imam. Prva je dobro gnojena, toda slabo preorana in polna plevela; druga pa je slabše gnojena, ali dobro zorana in brez plevela. Kaj misli vaša milost, katera izmed obeh mi bo bolje rodila?« — »Gotovo druga,« je dejal plemič. »Zadostil si vsem njenim pravicam, kolikor si le mogel, prvo pa si samo pognojil.«

»Ljubi plemič,« je odgovoril kmet, »tudi nam gre bolje, če nam pustiš vse naše pravice, kakor pa če nam gnojiš s svojimi dobrimi deli.« J. H. Pestalozzi

KAŠO PIHAL

Butalci niso kar za pečjo čepeli, nego je marsikateri s popotnim škornjem stopil tudi v svet in prinesel marsikaj koristnega iz tujine.

V onem času, ko Butalci še niso poznali prosa, se je zgodilo, in se je vrli butalski prvak vrnil z daljne poti, čez ramo mu je visela bisaga, v sprednji malhi je imel proso, vzad pa kašo. In je razodel začudenim Butalcem: »Možje, ali veste, kaj je proso? Proso bomo sejali, iz prosa bomo delali kašo — ni boljše jedi na svetu od zabeljene kaše! Dajte, prepričajte se!«

Ukazal je doma, naj hite in skuhajo kašo. Sredi trga pa je dal prinesti mizo, nanjo so postavili skledo s kašo in je bila prekrasno zabeljena, da se je daleč svetila v soncu. Zraven sklede je ležala žlica in so bili povabljeni vsi Butalci, da bo vsak enkrat zajel in poskusil neznano dobroto.

Pa so prihajali Butalci in se vrstili in gnetli, da drug za drugim zajame in nese v usta, in je vsak moral hitro oddati žlico drugim rokam, ki so že stezale za žlico. In je hodila žlica kakor blisk svojo pot iz rok v usta, iz ust v roke, in ni poteklo časa za očenaš — že je bila skleda prazna in so imeli vsi Butalci opečena usta.

Kajti je bila kaša silno vroča, pa je nihče ni utegnil pihati, ker se je mudilo za žlico. Zapomnili pa so si Butalci vročo lastnost kaše in ko so bili vsejali proso in jim je lepo vzklilo in z bogatim latjem budilo najlepše nade, so se zbirali ob njivi in od daleč pihali v latje, da ne bo kaša prevroča.

Imajo pa Butalci nevšečne sosede, Tepanjčane, in je mimo prišel Tepanjčan Jaka in se radoveden ustavil. Pa so ga kaj hitro napodili z besedo in dejanjem: »Ne boš kaše pihal, Jaka, kaša je naša!«

---

hitro natočil iz meha in stal kakor kip pred Tunjušem. Dolgo se mu ni zljubilo seči po kozarcu.

Tedaj je nepoklican pokleknil predenj najstarejši izmed Hunov, ki so hodili z njim.

»Moj gospod, sin Atile, najvišjega kralja, tvoj hlapec te pozdravlja in . . .«

»Obrzdajte konje, natovorite jih in odrinite z blagom na sever. Kjer se obrača reka Tonsus na zapad, počakajte. Drugi takoj v zasedo nad Epafrodita!«

»Kakor si velel, gospod. Samo ene besede prosi tvoj hlapec!«

»Govori!«

»Zlo se je dogodilo ponoči! Konjski čuvaj leži umorjen, dva dobra konja sta ukradena.«

Tunjuševe oči so zažarele v jezi in se izbuljile. Z zobmi je zaškripal in udaril pred njim klečečega hlapca, da je zastokal.

»Psi! Čemu ima gospodar pse, kadar spi? Da ga čuvajo! In vi me niste čuvali! Še psi niste, gnile gobe, mrhovina, preslaba za poštene orle! Daj mi korobač!«

Tunjuš je planil na noge, pograbil korobač in začel pretepati, kogar je zasegel, da je skelelo kakor ogenj. Umorjenega Huna je velel mrtvega pretepsti, ker je bil slab čuvar. Raztepenega trupla niso smeli zagrebsti, da bi ga za kazen požrli volcje in lisice.

Ko se je nadivjal in ohladil jezo, se je vrnil na svoje ležišče. Najstarejše je poklical predse.

»Povejte, kdo je odvedel konje? Kdo je umoril čuvarja?«

Prijavil se je Balambak.

»Gospod, ti sam dobro veš, kdo je malopridnik, ki se je dotaknil tvojih konj! Ali ker zahtevaš, govori tvoj ponižni sluga, Balambak je šel in izmeril stopinjo v blatu in izmeril stopinjo pri ognju. In glej, gospod, bila je noga tistega Slovena, ki si ga snoči prijateljski gostil.«

»Tistega Slovena? Starca?«

»Mladca, gospod!«

»Za njima! Balambak, vzemi najboljšega konja in najboljšega tovariša, pa za njima! Do jutri zjutraj mi prineseš njegovo glavo. Zgini! Jezdi kot vihar, in če oba konja pogineta! Vseeno! Glavo tega psa hočem!«

Balambak je izbral tovariša in konja. Vohali so po dolini za sledovi. Na cesti sta planila jezdeca v divji skokot; samo hunski konji so mogli vzdržati ta grozni pogon.

Tunjuš je ponovil prejšnje povelje. Otovorjene konje je poslal naprej, sam pa se je z oddelkom skril v zasedo.

Radovan in Iztok sta do jutra jahala kar moči hitro. Pot je bila gladka, nič klancev, in ob desni je šumela reka Tonsus. Konja sta bila sita in spočita. Iztok se je gibal na visokem hrbtu, kakor bi sedel doma v gradišču na mehki kožuhovini. Radovanu pa so tekle znojne kaplje z belih las, se usipale čez čelo in drsele po dolgi bradi. Ko je sonce vzhajalo, je začel zaostajati. Zakaj njegov konj ni kazal toliko veselja kakor tovarišev. Kopit ni dvigal tako visoko in koraki so mu bili krajši. Glavo je le včasih dvignil, sicer pa dremotno povešal. Iztok je očakova! Radovana, ga ogovarjal s prijaznimi besedami, naj prime tesneje za povodce. Zakaj na oči je bil Radovanov konj boljši in mlajši od Iztokovega. Ali žival je dobro čutila, da je ne vodi močna roka, da ji ne stiska bokov mlado, krepko koleno.

Radovan si je otiral pot s čela in godrnjal nerazumljive besede. Njegove košate obrvi so bile namršene, mrko je gledal med konjskimi uhlji v daljavo.

»Očka, menjajva za konje!«

»Na tvojem mi seveda ne bo trpljenja. O, jaz bedak!«

Jezno je sunil s komolcem ob plunko, ki mu je silila s hrbta. Z desnico je potegnil konja, da je visoko vzpel dolgi, žilavi vrat in zacepetal.

»Tako, tako, očka!«

Spustila sta se v hitrejši dir, jahala drug ob drugem in molčala. Iztok je bil vesel, da je šlo urno dalje.

Večkrat se je skrivaj ozrl po ravni cesti, se li ne dviga daleč kje siv oblaček prahu. In kadar se je ozrl, ga je vselej zaskrbelo. Če so Huni tatvino zapazili dosti zgodaj in jo udarili za njima, sta izgubljena. Sam bi jim ušel. Toda Radovan? Ne vzdržal bi.

Zato je večkrat skrivaj pognal Radovanovega konja. A tedaj je Radovan vselej vztrepetal in z rokami zamahnil, da se ni opotekel.

»S konja me spraviš! Ubiješ me! Oj, takega sina!«

»Ne, očka! Toda naprej morava! Če se Huni dvignejo in za nama . . .«

Radovana je obšel strah. A izdal se ni. Stisnil je konja, kar so dale trudne noge, nategnil brzde in zopet je šlo v živahnem diru dalje. Pot pa se je pocedil v gostejših curkih po njegovem čelu.

Sonce se je bližalo poldnevu. Na levi in desni lepe doline so se pričeli dvigati višji hribi, ravan se je ožila, po bregovih so se svetili sredi porumenelega listja beli domovi.

Pridržala sta konja, ki sta bila spenjena in trudna. Radovan se je ozrl na levo in na desno po gričih.

»Da ga še ni, Epafrodita? V Odrinu popiva, Grk pijanski, Radovan pa trpi žejo zanj. Naj ga Tunjuš, čemu si me izpeljal, Iztok?«

»Ne huduj se, očka! Sam si svetoval!«

»Sam si svetoval, aha? Kdaj je godec rekel: Primi za nož in suni! Kdaj? O Morana! Kako sem sam lepo mirno popotoval. S teboj to trpljenje!«

(Nadaljevanje sledi)

Obvestila NAPREDNIH GOSPODARJEV
UREJUJE SEKRETARIAT SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE

Ne varčujmo na napačnem mestu!

Ne samo tu in tam, temveč vse prevečkrat naletimo ob nastalem pomanjkanju ročnih delavcev na kmetiji in ob zapletljajih na tržišču s kmetijskimi pridelki na mnenje, da je najboljše, če jeseni in pomladi nič ne dajemo denarja za gnojila in semena, ker si z njimi nakopljemo le več izdatkov, več dela in več skrbi na kmetiji.

Če taka mnenja le nekoliko preudarimo, bomo takoj spoznali, koliko imajo vrednosti v prizadevanju za boljši zaslužek kmečke družine.

Kmetijsko premoženje delimo v glavnem v dve skupini. V prvo skupino štejemo zemljo, poslopja, živino, orodje in stroje, ki predstavljajo tako imenovano mrtvo, nedelujoče in nedonašajoče kmetijsko premoženje. Kmetijska zemlja ne donaša, če je ne obdelujemo, če ji ne gnojimo in če ne sejemo po njej semena. Prav tako živina ne more ustvarjati mesa in mleka, če ne dobi potrebne krme. Na gospodarska poslopja, na stroje in orodje na kmetiji lahko gledamo kolikor hočemo; če ne bomo gnojili in sejali in če zemlja ne bo dajala krme za živino in prašiče, poslopja ne bodo donašala niti groša, nasprotno bodo pod vplivom vremena čez leta postala neuporabna in bo denar, ki smo ga vanj vložili, izgubljen.

Edina sredstva, ki na kmetiji v praksi poplačajo delo in dajejo denar za vzdrževanje poslopij, strojev in orodja ter za prirast živine, so: **gnoj, gnojila in seme.** Zato jih po vsej pravici štejemo med delujoče ali ustvarjajoče kmetijsko premoženje. Čim večjo vrednost damo zemlji v obliki gnoja, gnojil in semenja, tem večje donose oz. pridelke bomo dosegli.

Ob povprečnem spoznanju koristnosti gnojenja zemlje s fosforjem, kalijem in z dušikom ni treba na tem mestu posebej dokazovati, da sam hlevski gnoj v zemlji ne more dati pridelkov, ki bi poplačali delo. Prav tako bi bilo odveč, če bi hoteli dokazovati umestnost menjave semenja in setve žlahtnejših in rodovitnejših sort žita, krompirja itd., ali če bi šli na razglabljanje, če ni namesto nakupa detelje, lucerne ali deteljnotravne mešanice bolj koristno, če pustimo, da strnišče samo zaraste z rastlinami, ki so se tam ob žitu slučajno zakoreninile.

Očitno je, da moremo samo s polnim gnojenjem in le potom odbranega semena najbolj prikladne sorte dobiti z njiv in s travnikov tisti pridelek, s katerim bo poplačano naše delo in obrestovano premoženje, ki smo ga vložili v orodje, stroje in naprave za lažje delo. Če moramo na kmetiji izdati več denarja za svoje osebne in za gospodarske potrebe, potem moramo tudi gledati, kako bomo z istim delom in na isti površini pridelali čim več. S hlevskim gnojem ter s fosforjem, kalijem, z apnom in dušikom redno gnojen travnik bo ob prilično istem delu dal trikratni pridelek od negnojenega. Živina bo dobila z iste površine najmanj trikrat toliko beljakovin in škrobnih enot in izkupiček za mleko ali meso bo ob istem delu trikrat tako visok, kakor pa izkupiček od krme s travnika, ki ni redno gnojen. Isto velja za žito, za krompir, silokoruzo in sploh za vsako rastlino.

Redno in izdatno gnojenje in setev najboljšega — pa čeprav na videz dragega — semenja odgovarjajoče sorte sproži na kmetiji verižno reakcijo v smeri k boljšemu uspehu našega dela in k boljši trdnosti kmetije. Večji pridelek z iste površine ob danes dosegljivi mehanizaciji — ob traktorju in strojih strojnih postaj ali sosedov — dela nikakor ne poveča, očitno in nesporno pa poveča pritok denarja na kmetijo.

Kdor pa v naših prilikah, ko še nikakor ne gnojimo dovolj in ne sejemo najboljšega semenja, meni, da bo z odpravo izdatkov za nakup gnojil in semena prišel prej na svoj račun, ta se bridko moti. Sprožil bo tako verižno reakcijo, po kateri bo dobil svoje delo vedno slabše plačano, ko bo moral čedalje bolj kruto sekati v gozdu, pri vsem pa mu bo kmetija čez par let obubožana.

Kako težko bo potem na kmetiji gospodaril sin, si lahko predstavljamo. Minila bodo leta, preden bo z vso pridnostjo, voljo in sposobnostjo spravil kmetijo na zeleno vejo. Če mu bo to sploh uspelo, je še drugo vprašanje. *(bl)*

Ne jemljimo travnikom zadnjo moč...

V jeseni smo pognojili travnike, nekatere pa šele zdaj na pomlad. Padavin še ni bilo dovolj, da bi se gnoj dodobra izpral, temveč ga je posušilo pomladansko sonce. Zdaj se je pričelo čiščenje. Gnoj se je posušil in pogosto ga spravljajo s travnika, da ponovno služi kot nastilj. To pa je narobe.

Gnoj damo travniku z namenom, da oživi travno rušo in da vrnemo zemlji vsaj nekaj hranilnih snovi, ki smo jih čez leto vzeli s travo in senom in ki jih pri gospodarstvu na travnikih, kakor je pri nas žal še v navadi, vedno manjka. S trebljenjem pognojenega travnika in spravljanjem preostankov okrademo travnik za hrano, ki jo trave potrebujejo.

Spomladi stopimo na travnik, ko je zemlja primerno suha. Z vlečo, mrežno brano, ali pa navadno njivsko brano travnik dobro prebranamo. S tem bomo zravnali krtine in raztrgali drn šopastih trav in zelišč. Na ta način bomo poživili in zgostili travno rušo. Z brananjem pa smo zemljo na površju zrahljali in prezračili, da bo lažje vpijala vlago in jo v sebi bolje držala. Po brananju prehodimo travnik s košaro v roki in poberemo vse, kar bi oviralo košnjo. Ostanke gnoja, ki smo jih zdrobili, pa pustimo lepo pri miru, do košnje bodo kot ovira za koso in kosilnico sami izginili.

...temveč obogatimo jih na hranilnih snoveh

Nikakor ne pozabimo travnikov, ki še niso dobili umetnih gnojil, gnojiti s fosforno kislino, kalijem in z apnom. Sedaj je skrajni čas, če hočemo že pri senu priti do učinka gnojil. Od fosfornih gnojil bomo za travnike splošno jemali Thomasovo moko, ki poleg fosforja vsebuje tudi apno. Sicer Thomasova moka počasneje učinkuje, kakor superfosfat, vendar v zemlji ne bo šla v zgubo. Da bi vsaj delno dali zemlji potrebne kisline, vrzimo po hektarju travnika vsaj 600 kg Thomasove moke. Namesto nje na travnikih lahko trosimo tudi superfosfat. Le-ta sicer hitreje učinkuje, vendar je dražji; manjka mu tudi na travnikih potrebnega apna, vsled česar ni uporaben za kisle in slabo kisle travnike.

Čeprav smo pognojili travnik s hlevskim gnojem, bo poleg fosforne kisline še primanjkovalo kalija. Dajemo ga v obliki kalijeve soli, ca. 250 do 300 kg na ha. Na travniku, ki je bil ali bo pognojen z gnojnico, ne pozabimo dodati superfosfata. Thomasove moke gnojnici ne smemo primešati.

*

Na travniku se prične boljša donosnost živine. Dobro pognojen travnik bo nudil več in boljšo krmo, plevel bo propadal, namesto njega bo pričela rasti detelja, ki daje sočno in na beljakovinah bogato krmo. Dobro pognojen travnik tudi ni v taki meri izpostavljen suši, kakor sestradan. Gosta travna ruša ščiti zemljo pred izhlapevanjem, tako da tudi v suši lahko pričakujemo zanesljiv pridelek sena. Zato zdaj spomladi ne smemo skopariti. Daj travniku tisto moč, ki jo potrebuje in on ti bo tekom leta vračal z visokimi obrestmi.

ld.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Kamilice — najboljši domači zdravnik

Še pomnite, kako so nas mati takrat zdravili, takrat pred več leti, ko še niso poznali ne injekcij in ne vitaminov in ne teh najrazličnejših tablet, s katerimi se danes zdravimo. Zdravili so nas z zdravilnimi zelišči in različnimi rožami, ki so jih nabirali po travnikih, gozdovih, v gorah, nekatere pa so zrasle tudi na vrtovih. Med temi zavzema in tudi zasluži eno najvidnejših mest naša domača, ponižna — kamilica. Ta skromna rumenobela rožica je bila nekoč in ostaja še danes, ko je tudi zdravilstvo zelo napredovalo — naš vsestranski, dobri domači zdravnik. Pri čem vsem nam pomagajo kamilice?

Osladkan kamilični čaj dajemo dojenčku že v prvih mesecih njegovega mladega življenja, da mu preženemo zaprtje. Kamiličen čaj nam pomaga pri želodčnih in črevesnih krčih, katarjih prebavil, želodčnih in črevesnih obolenjih. S kamilicami izpiramo gnojne rane, vnete oči, usta, grlo. Pri vnetju jajčnikov, maternice, ledvic, mehurja, hemeroidih itd. nam učinkovito pomagajo sedežne kopeli z vročimi prekuhanimi kamilicami.

Tudi v kosmetiki so kamilice zelo koristne in jih mnogo uporabljajo. Če se umivamo s kamilično vodo, ostane naša polt gladka, čista in sveža. Kamilice poživljajo krvni obtok, krepijo in čistijo znojnice, izravnavajo gube, odstranjujejo suhi lišaj, izpuščaje, vnetja; zdravijo rane, ozebline in drugo. Uporabljamo jih povsod tam, kjer bi nam voda preveč dražila kožo. Svetlolaske, ki hočejo ohraniti svoje lase svetle in blesteče, si jih umivajo s kamiličnim čajem. Da, na tisoč načinov so nam koristne kamilice, te drobne, **skromne, belorumene rožice.** Tako koristne so človeštvu, da res ne smejo manjkati v prav nobenem gospodinjstvu, v nobeni hiši. Pridelamo si jih lahko na domačem vrtu ali pa jih kupimo v trgovinah ali lekarnah, kjer so vsak čas na razpolago. Poslužujte se jih tudi vi, ker kmalu boste spoznali njih dobre lastnosti.

Zdravilo lahko postane tudi strup

»V majhnih količinah zdravilo, v velikih pa strup!« To je že star pregovor, ki velja za vsa zdravila, tako tudi za vino, ki ga številni ljudje prištevajo med najuspešnejša zdravila. Sicer pa je vino že v starih časih imelo sloves najuspešnejšega zdravila. Tudi v poznejših časih so z različnimi poizkusi vedno znova ugotavljali, da je vino prav dobro zdravilo. S takšnimi poizkusi se je dolgo časa ukvarjal Italijan Salvatore Lucia in ugotovil, da vsebuje vino številne sestavine, ki so zelo koristne za človekov organizem. Mimo tega pa vino pospešuje krvni obtok, povečuje število rdečih krvnih telesc, veča količino krvi, ki jo črpa srce in tako ublažuje simptome zvišanega krvnega pritiska. Poleg tega je vino tudi bogat vir kalorij, čeprav te nimajo neposredne vrednosti za prehrano.

Z nadaljnjimi raziskavami je dr. Lucii uspelo proučiti delovanje in učinek vina različnih vrst in v določenih količinah. Za povečanje teka kakor tudi za pospešitev in ureditev prebave je treba spiti kozarec črnega ali rdečega vina. Okrevajočim najbolj pomaga belo vino ali portugalka ter sploh stara, lahka črna in rdeča vina. Kuhano sladko vino priporočajo zlasti ljudem z bolnimi dihali, medtem ko predpisujejo lahka in suha vina bolnikom, ki imajo nalezljive bolezni, kakor so trebušni tifus, davico ali malarijo, posebno še pri vseh vnetjih, ki spremljajo te nalezljive bolezni.

RAZNE OBJAVE

Cena semenskega krompirja

Oddelek za rastlinstvo kmetijske zbornice je za semenski krompir določil naslednje prodajne cene:

sorta	cena za 100 kg original	cena za 100 kg razmnožitev
Comtessa	160.—	—
Virginia	116.—	—
Voran	116.—	109.—
Ackersegen	111.—	104.—
Maritta	111.—	104.—

K tej ceni pride še pribitek za vreče v znesku 14.— šil. za 100 kg.

»Comtessa« je odlična zgodnja jedilna sorta, ki je pripravna za predkalenje; »Virginia« je srednjepozna, dobra in rodovitna jedilna sorta.

ERP-posojila za hišni vodovod

Zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je razpisalo ERP-posojila za napeljavo hišnih vodovodov za vse primere, kjer skupni stroški napeljave ne stanejo več kot 60.000 šil. Posojilo v višini do dveh tretjin skupnih stroškov je treba s 5 % obresti vrniti v teku 5 let, in sicer v polletnih obrokih. Na priporočilo okrajne kmečke zbornice se plačilni rok lahko podaljša na 7 let, ko v prvih 2 letih plačila ni treba vračati.

Za dosego posojila je treba do 30. junija 1957 pri okrajni kmečki zbornici vložiti prošnjo ter načrte in proračune za napeljavo vodovoda. Poleg tega je treba priložiti še potrdilo, da je voda za uživanje dopustna, in vodopravno potrdilo okrajnega glavarstva.

Posojila so na splošno lahko deležni samo kmetje, ki gradijo svoj zasebni vodovod ali ki od glavnega vodovoda napeljujejo vodo v svoja poslopja. Le v izjemnih primerih se posojila lahko poslužijo skupnosti 2 do 3 kmetov. Za že dograjene vodovode posojila ni mogoče dobiti.

Potrebni formularji so na razpolago pri okrajni kmečki zbornici.

Subvencije za gorske kmete

Za mehanizacijo gorskih kmetij podeluje zvezno minstrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo subvencije za kompletno vrvno vlačilo (Seilwinde) in priključke (agregat, 500 m vrvi 5 mm debelosti, 2 obračalna škripca, motor, gorski plug in gorska nožna brana). Subvencija je na razpolago tudi za dokup posameznih delov vlačila in priključkov, ki še manjkajo.

Subvencija znaša 30 % nakupne cene.

Prošnje je treba do 31. julija 1957 vložiti pri pristojni okrajni kmečki zbornici. Potrebni formular je tam na razpolago.

Subvencija se daje samo na naprave in priključke, ki so kupljeni v letu 1957. Subvencija bo izplačana po predloženem računu in potrdilu o prevzetju naprave oz. priključkov. Račune je treba predložiti do 31. decembra 1957.

Ne požigajmo travnikov

Ponekod je v navadi vigredno požiganje trave, predvsem na starih košenicah in bregovih. Pravijo, da potem trava bolj odžene. V resnici pa s požiganjem samo uničujemo organsko snov, ki daje podlago za humus in za rodovitnost zemlje. S požiganjem trave poleg tega uničujemo mlade bilke, ki so odgnale in jih stara trava še zakriva. Požgan travnik sicer navidezno prej ozeleni, vendar so bilke redke. Nastavek bilk pred požigom je uničil ogenj, dragocena organska snov pa je spuhtela v zrak. Preostali pepel zemljo le v neznatni meri pognoji. Ako bi travnika ne požgali, bi stara trava strohnela do prihodne košnje in ga s tem vsaj delno nagnojila. *ld.*

V gozdu zrasle sadike smreke

so se bolje obnesle kakor v drevesnici kupljene, zatrjuje B. N. Pred tremi leti mu je zmanjkalo sadik smreke iz drevesnice in je poleg njih posadil 200 sadik, ki jih je izkopal v svojem gozdu. Te sadike so v začetku sicer počasneje rasle, sedaj pa so znatno močnejše od drevesničnih sadik. Tudi divjačina, pravi, jih pusti pri miru.

SLOVENSKI VESTNIK

Stran 8 Celovec, petek, 29. marec 1957 Štev. 13 (778)

V naši soseščini vzoren odnos do manjšin

Nič ne škoduje in je morda celo koristno, če se od časa do časa ozremo tudi v našo najbližjo soseščino, da vidimo kako tam rešujejo razna vprašanja, ki so pereča tudi v naši deželi.

Pred nedavnim je okrajni ljudski odbor v Kopru razpravljal o družbenem načrtu in proračunu za letošnje leto. Pri tem je prišla do izraza tudi velika skrb ljudske oblasti za šole in druge kulturne potrebe italijanske narodnostne manjšine v koprskem okraju.

Znano je in smo to v našem listu tudi že večkrat konkretno prikazali, da uživajo narodnostne manjšine v socialistični Jugoslaviji ne samo formalno marveč na vseh življenjskih področjih tudi dejansko enakopravnost z ostalimi državljani.

Slovenija ima v okraju Koper tudi nekaj italijanskega prebivalstva, zlasti v samem Kopru, v Piranu in nekaterih drugih mestecih slovenske jadranske obale. Ljudska oblast žrtvuje tod sorazmerno mnogo več materialnih sredstev kakor povprečno v iste svrhe za ostalo prebivalstvo, da omogoča italijanski narodnostni manjšini n. pr. šolanje v lastnem jeziku ter udejstvovanje in razvoj na drugih kulturnih področjih.

Nemalo materialnih in drugih skrbi povzroča koprskim oblastem na področju manjšinskega šolstva razmeroma nizko število učencev italijanske narodnosti v osnovnih šolah in gimnazijah v Kopru, Strunjanu, Sečovljah, Piranu in drugje. V vseh treh italijanskih gimnazijah na Koprskem je skupno 101 učenec, v posamezne višje razrede pa so se pretekle jeseni vpisali po trije ali štirje dijaki. Za oblast, ki vzdržuje te šole, so seve stroški šolanja na italijanskih šolah sorazmerno mnogo večji kot na slovenskih. Na enega učenca italijanske srednje šole pride na leto 109.000 dinarjev proračunskih izdatkov, medtem ko znašajo stroški za enega učenca v slovenskih srednjih šolah na tem področju le 26.000 dinarjev. Tako velikih nesorazmernih finančnih žrtev — upravičeno poudarja Slovenski poročevalec — je lahko sposobna le naša ljudska oblast, ki je k temu stališču ne silijo določbe nekih mednarodnih sporazumov, temveč predvsem njeno socialistično obeležje in temu primerno humano gledanje na narodnostna vprašanja in manjšinska vprašanja še posebej.

Isto stališče prihaja do izraza tudi v dajanju pomoči italijanskim kulturnim krožkom za njihovo udejstvovanje. Vsi trije (v Kopru, Izoli in Piranu) so okrajnemu odboru Socialistične zveze delovnega ljudstva za letos predložili delovni program, katerega uresničenje bi zahtevalo 2,9 milijona dinarjev podpore. Ta znesek jim je bil tudi odobren in je del okrajnega proračuna. Ob tem — pravi omenjeni list — ni mogoče reči drugega, kot da so pač malokje (če sploh) manjšine, ki bi bile deležne takšnega razumevanja.

Sporazum o skupnem trgu in Evratomu podpisan

V ponedeljek so v Rimu državniki šestih zahodnoevropskih držav podpisali dolgo časa pripravljani in s težavo »vsem ustrezni« sporazum o zahodnoevropskem skupnem trgu in Evratomu. Sporazum so podpisali zahodnonemški kancler Adenauer, predsednik italijanske vlade Segni in zunanji ministri Francije, Belgije, Nizozemske in Luksemburške.

S podpisom dokumentov o Evratomu in skupnem evropskem tržišču pa stvar še ni končana, kajti zadnjo besedo bodo imeli parlamenti držav podpisnic, ki morajo podpisani dokument potrditi. Pričakovati je, da bodo prav v tej točki nastopile težave. V Italiji na primer že napovedujeta hud parlamentarni boj komunistična in socialistična stranka, ki odklanjata ta sporazum ali ustanovitev »Male Evrope«. V Italiji so se po ulicah pojavili tudi letaki, na katerih je med drugim pisalo, »da so te pogodbe sredstvo za politiko, ki naj še poglobi jarek, ki deli Evropo in poveča mednarodno napetost.« Podobno je tudi razpoloženje v levičarsko usmerjenih krogih v ostalih deželah-podpisnicah sporazuma.

Preden so sporazum podpisali, so delegacije šestih dežel imenovale »začasno vlado« za uresničitev načrtov o skupnem zahodnoevropskem trgu in Evratomu.

Ghana — nova država

Ghana je pokrajina v zapadni Afriki. Dne 6. marca letos so jo razglasili kot svobodno državo. Država meri 91.800 kvadratnih milj, obsega Zlato obalo ter nekdanjo kolonijo Ašanti. Prebivalci, po številu 4,7 milijona, so po veliki večini črnci. Pri slovesnostih proglasitve je bilo zastopanih 82 držav. Nova samostojna država je ostala še vedno članica Britanske skupnosti (Commonwealth).

Ghana je bila že pred 700 leti velika država zamorcev. V 15. stoletju pa, ko so Evropejci iskali sužnje za svoje obširne ameriške nasade in plantaže, je bilo od tam prodanih v teku stoletij okoli 50 milijonov ljudi v Ameriko.

Nastanek Ghane kot svobodne države je ponoven dokaz, kako kolonialno gospostvo v svetu propada. Nova država je postala tudi članica Združenih narodov.

Spet vpoklici k vojakom

Ministrstvo za obrambo javlja, da bo 1. aprila vpoklican k vojakom ostanek letnika 1937. Rekruti letnika 1938 pa bodo morali k vojakom 1. oktobra.

Velika izbira sadnih drevesc v drevesnici ing. Marko Polcer, p. d. Lazar, Št. Vid v Podjuni

Potovanje z železnico je najbolj varno

Res je, da je danes pri nas zelo veliko motornih vozil — avtomobilov, motornih koles ipd. — in se nam zdi, da so glavni nositelj osebnega prometa prav motorna vozila. Vendar temu ni tako, ker še vedno odpade pretežni del osebnega prometa na železnice, ki so tako glavni nositelj potniškega prometa v deželi.

Ako primerjamo železniški promet s splošnim prometom, ugotovimo, da je potovanje z železnico tudi veliko bolj varno, kot pa z motornimi vozili. Od skupno 61.401 prometne nesreče, ki so se primerile leta 1956 v Avstriji, jih odpade na železnico le 496 ali 0,7 odstotka, od tega je nastala le v sedmih primerih nesreča zaradi trčenja vlakov, sicer pa so bila kriva železniške nesreče motorna vozila, zlasti osebni avtomobili. Tudi v prejšnjih letih je bilo stanje podobno. Tako se je primerilo v državi leta 1955 61.878 prometnih nesreč, od tega jih je odpadlo na železnico 469, leta 1954 pa jih je bilo skupno 45.007, od tega pri železnici le 373. V obeh letih je le v 19 primerih prišlo do železniške nesreče zaradi trčenja železniških objektov, medtem ko so v ostalih primerih bila soudeležena tudi motorna vozila.

Drugo dejstvo, ki govori, da je potovanje z železnico veliko bolj varno, kot z motornimi vozili, je to, da je bilo leta 1956 zaradi železniške nesreče poškodovanih 124 ljudi ali 0,2 odstotka v primeri s skupnim številom 55.949 ponesrečencev. Tudi prejšnja leta je bilo pri železnici razmeroma zelo malo ponesrečencev. Vsa ta navedena dejstva jasno govorijo o tem, da je železnica še vedno eno od najzanesljivejših in najvarnejših prometnih sredstev in prav gotovo še ne bo prišlo tako kmalu do veljave kako drugo prometno sredstvo, ki bi v tem oziru železnico doseglo ali jo celo prekosilo. Razen tega pa je potovanje z železnico postalo tudi dosti udobneje, kar velja zlasti za vlake na dolgih progah in pri brzovlakih. Tudi železniška mreža je že tako gosto razpredena, da je v kratkem času možno prispeti po ugodnih zvezah v najrazličnejše predele dežele pa tudi v zamejstvo, in to brez uporabe motornega vozila.

Radioaparate je treba prijaviti

Tiskovni urad Radia Avstrija je objavil poročilo, v katerem je rečeno, da so v lanskem letu v Avstriji izsledili skoraj štiri tisoč lastnikov radioaparatov, ki teh niso prijavili in kljub temu poslušali radiooddaje. Za njihovo protizakonito dejanje so bili kaznovani s kaznijo v skupnem znesku 517.000 šilingov. Samo na Dunaju so izdali 2272 kazenskih odlokov in predpisali denarne kazni s stroški za kazenske postopke v višini 324.000 šilingov. S tem v zvezi Radio Avstrija ponovno opozarja, da je treba vse radiosprejemnike kakor tudi televizijske aparate prijaviti, ker omenjene sprejemnike sme uporabljati le tisti, ki je aparat prijavil in poseduje za to predpisano dovoljenje od oblasti. Radioaparat je treba prijaviti pri pošti, ki tudi izstavi predpisano dovoljenje.

Oprostitev pristojbin za recepte

Glavna zveza avstrijskih socialnih zavarovalnic je izdala smernice o oprostitvi pristojbin za recepte. Po teh smernicah zavarovancem, vključno družinskim članom, ni treba plačevati pristojbin za recepte, če prejemajo pomoč v sili ali izravnalno doklado k renti iz starostnega zavarovanja. Oprostitev pa ne velja za prejemnike izravnalne doklade za zavarovance pri kmetijskih bolniških blagajnah. Nadalje ostane v veljavi oprostitev plačila pristojbin za recepte po zakonu o preskrbi vojnih žrtev in zakonu o pomoči žrtvam, kakor tudi pri prenosnih boleznih, ki se morajo obvezno prijaviti.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00 20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami šlagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 30. marec:

5.35 Alpski zvoki — 5.50 Pogled v svet — 6.10 Vesele note — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Mesto in podeželje (slika časa) — 16.30 Narodna glasba iz Švabske in Bavarske — 17.55 Iz parlamenta — 18.10 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.)

Nedelja, 31. marec:

6.10 Veselo nedeljsko jutro — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Pomlad po notah — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 13.45 Iz domovine: Naša vas — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Otroški oder — 17.45 Glasbeno srečanje dežel — 19.00 Športne vesti — 19.45 S poletom in dobro voljo — 20.15 Otroci, kako mine čas.

Ponedeljek, 1. april:

5.35 Alpski zvoki — 5.50 Pogled v svet — 6.05 Preden odidete — 14.00 Poročila in objave. Pregled sporeda. April, april . . . (slov.) — 14.30 Knjižni kotiček — 15.30 Melodije ljubezni — 16.00 Pregled literarnega tiska — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Za našo vas — Blaž Singer: Vigredna vprašanja na kmetiji (slov.) — 19.15 Od plošče do plošče.

Torek, 2. april:

5.35 Kmečka glasba — 5.50 Pogled v svet — 8.45 Naše zdravje — 14.00 Poročila in objave. Vnetje lobanjskih votlin (slov.) — 14.45 Posebno za vas — 15.45 Glasba iz filmov — 16.15 Otroška oddaja — 16.45 Spomladi, ko zeleni — 17.10 Kulturne vesti — 18.30 Operna oddaja.

Sreda, 3. april:

5.35 Alpski zvoki — 5.50 Pogled v svet — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila in objave. Veseli letni časi . . . (slov.) — 14.45 Posebno za vas — 16.00 Iz znanstvenega dela naših univerz — 16.40 Ženska oddaja — 17.55 Govori UNESCO — 18.15 Koroške pesmi in glasba — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 21.00 Vabi pošta.

Četrtek, 4. april:

5.35 Kmečka godba — 5.50 Pogled v svet — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila in objave. Narodne in umetne pesmi (slov.) — 15.30 Dvořak: Slovanski plesi — 17.10 Kulturne vesti — 18.30 Oddaja za delavce — 18.45 Kmečka oddaja — 20.16 Alpska lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 5. april:

5.35 Alpski zvoki — 6.10 Vesele note — 8.45 Domovina in čas — 14.00 Poročila in objave. Akustični mladinski list (slov.) — 14.30 Kulturno zrcalo tedna — 15.50 Popoldansko srečanje — 16.15 Otroška ura — 17.10 Kulturne vesti — 18.15 Mladinska oddaja — 18.45 Ko ptička sem pevala (slov.) — 19.05 Zgrabi srečo — 20.20 Radijska igra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 30. marec:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.40 Priredbe Franceta Marolta poje Ljubljanski komorni zbor — 9.30 Lepe pesmi, znane melodije — 10.10 Od melodije do melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pisan šopek melodij — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Voščila — 18.00 Okno v svet — 18.30 Jezikovni pogovori — 18.45 Igrajo tamburaši — 20.00 Zabaven sobotni večer.

Nedelja, 31. marec:

6.00 Veseli nedeljski pozdrav — 7.35 Z zabavnimi melodijami v prijetno nedeljsko jutro — 9.20 Pisana zmes pesmic, domačih poskočnic za ples — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Za našo vas — 14.00 Naši poslušalci čestitajo in voščijo — 16.30 Glasbeni mozaik — 17.30 Bert Brecht: Galileo Galilei (radijska igra) — 20.00 Malo od tu in malo od tam.

Ponedeljek, 1. april:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.20 Naš jedilnik — 11.35 25 minut z kvintetom bratov Avsenikov in njihovimi pevci — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pisan spored zabavnih melodij — 14.35 Voščila — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.30 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 Koncert komornega orkestra radia Zagreb.

Torek, 2. april:

7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Skladbe jugoslovanskih avtorjev pojejo zbori iz Ljubljane, Zagreba in Beograda — 8.40 Igrajo mali zabavni ansambli — 11.15 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Zabavne skladbe na dveh klavirjih — 13.30 Odlomki iz komičnih oper — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 17.10 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Športni tednik — 20.00 Hrvaške zborovske skladbe poje Ljubljanski komorni zbor.

Sreda, 3. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Harmonika, trobenta, piščali in bas — pa narodne pesmi za mesto in vas — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Južni ritmi — 13.15 V veselem tonu — 13.30 Dalmatinske in slavonske narodne pesmi — 14.35 Voščila — 15.40 Utrinki iz literature — 18.10 Umetne in narodne pesmi — 20.00 Suchon: Vrtinec, opera v šestih slikah.

Četrtek, 4. april:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 8.05 Pojeta zbora Slovenske filharmonije in Dekliški komorni zbor — 9.20 Od popevke do popevke — 10.10 Za vsakogar nekaj — 11.00 Pesmi za naše male — 12.00 Vokalni ansambli v zabavni glasbi — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Popularne melodije — 14.35 Voščila — 16.00 Z domačimi in inozemskimi solisti in skladatelji — 18.00 Družinski pogovori — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 5. april:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 7.20 Naš jedilnik — 11.00 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Ritmi in melodije — 14.35 Naši poslušalci voščijo in čestitajo — 17.10 Za športnike — 17.30 Zabavna in plesna glasba — 18.15 Slovenske narodne in umetne pesmi — 20.00 Izbrani listi iz programske glasbe